

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ**

**ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ :
ΤΟ ΝΕΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ Η΄
ΜΙΑ ΝΕΑ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ-ΠΡΟΣΚΑΙΡΗ
ΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ;**

**ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ:
ΛΑΣΠΑΤΖΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ
ΣΥΡΤΑΔΙΩΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ**

**ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ:
ΖΑΧΟΥΡΗΣ ΠΑΡΗΣ**

ΠΑΤΡΑ 2016

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στην παρούσα πτυχιακή εργασία θα ασχοληθούμε με την κοινωνική επιχειρηματικότητα.

Θα προσπαθήσουμε μέσα από έρευνα να δούμε κατά πόσο είναι διαδεδομένη στην Ελλάδα, εάν αποτελεί το νέο επιχειρησιακό μοντέλο ή εάν απλά είναι μία πρόσκαιρη τάση που ακολουθεί την μόδα της εποχής που θέλει να τους ανθρώπους να στηρίζουν τον συνάνθρωπό τους.

Η κοινωνική επιχειρηματικότητα είναι μία αναδυόμενη, εναλλακτική μορφή επιχειρηματικότητας στηριζόμενη στην κοινωνική οικονομία.

Η λειτουργία των κοινωνικών επιχειρήσεων βασίζεται στην επιδίωξη του συλλογικού οφέλους, ενώ το κέρδος τους προκύπτει μόνο από δράσεις που εξυπηρετούν το κοινωνικό συμφέρον.

Μέσω της κοινωνικής επιχειρηματικότητας επιδιώκεται η ένταξη των ευάλωτων ομάδων πληθυσμού, η παραγωγή και παροχή προϊόντων και υπηρεσιών κοινωνικού και προνομιακού χαρακτήρα προς συγκεκριμένες ομάδες πληθυσμού.

Επιπρόσθετη επιδίωξη της κοινωνικής επιχειρηματικότητας είναι η προαγωγή τοπικού και συλλογικού συμφέροντος στην απασχόληση, την ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής και της τοπικής ή περιφερειακής ανάπτυξης.

Στην ουσία λοιπόν η κοινωνική επιχειρηματικότητα αφορά άτομα τα οποία μπορούν και σκέφτονται καινοτόμες λύσεις για τα κοινωνικά προβλήματα.

Δυστυχώς η κοινωνική επιχειρηματικότητα αφορά ουσιαστικά την σημερινή πραγματικότητα καθώς τα κοινωνικά προβλήματα αυξάνονται με ταχύτητα φωτός.

Η κοινωνική επιχειρηματικότητα μπορεί να εφαρμοστεί σε πολλούς τομείς. Κάποιοι από αυτούς μπορεί να είναι ο πολιτισμός, το περιβάλλον, η οικολογία, η εκπαίδευση, οι παροχές κοινής ωφέλειας, τα τοπικά προϊόντα κλπ.

Σε επόμενο κεφάλαιο θα δοθούν στοιχεία για πολλές κοινωνικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον ελλαδικό χώρο.

**κοινωνική &
αλληλέγγυα
οικονομία**

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Με την ολοκλήρωση της εργασίας αυτής, θα θέλαμε να εκφράσουμε τις ευχαριστίες μας προς, στον καθηγητή μας κο Ζαχούρη Πάρη, για την βοήθεια που μας παρείχε καθ' όλη την διάρκεια εκπόνησης της εργασίας αυτής.

Επίσης θα θέλαμε να εκφράσουμε τόσο την αγάπη μας όσο και την ευγνωμοσύνη μας προς τις οικογένειές μας καθώς με την συμπαράστασή τους οδηγηθήκαμε στην ολοκλήρωση των σπουδών μας

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην εργασία αυτή ασχοληθήκαμε με την κοινωνική επιχειρηματικότητα.

Στο ξεκίνημα γίνεται μια εισαγωγή στην έννοια αυτή, ενώ στο πρώτο κεφάλαιο δίνουμε τον ορισμό της κοινωνικής επιχειρηματικότητας καθώς επίσης και τα πεδία δραστηριότητάς τους.

Στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύουμε την σχέση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας με τους άλλους φορείς της κοινωνίας και περιγράφουμε το πώς μια κοινωνική επιχείρηση μπορεί να βοηθήσει το κοινωνικό σύνολο.

Στο τρίτο κεφάλαιο αναλύουμε τα είδη των κοινωνικών επιχειρήσεων και παρουσιάζουμε ένα κατάλογο με ελληνικές κοινωνικές επιχειρήσεις.

Τέλος στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζουμε μια έρευνα που πραγματοποιήσαμε σχετικά με την κοινωνική επιχειρηματικότητα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΠΟΥ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΟΥΝ	6
1.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	6
1.2 ΤΑ ΠΕΔΙΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	9
1.3 ΕΝΘΑΡΡΥΝΣΗ, ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΝΕΩΝ	10
1.4 ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο Ο ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ	18
2.1 ΕΘΝΙΚΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	18
2.2 Η ΣΧΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΜΕ ΑΛΛΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ	20
2.3 ΟΙ ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ	23
2.4 ΠΩΣ ΜΠΟΡΕΙ ΜΙΑ ΤΕΤΟΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΝΑ ΒΟΗΘΗΣΕΙ ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	25
2.5 ΠΩΣ ΕΠΗΡΕΑΖΕΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	27
2.6 ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ Η ΣΧΕΣΗ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	28
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΑΣ	29
3.1 ΙΔΡΥΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	29
3.2 ΕΙΔΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	34
3.3 ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	36
3.4 ΜΟΝΤΕΛΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	41
3.5 Ο ΝΟΜΟΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	45

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο	
ΕΡΕΥΝΑ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	52
4.1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	52
4.2 ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	53
4.3 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	54
4.4 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	66
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	68
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	70

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αρχικά ωφέλιμο θα ήταν να δώσουμε την γενική έννοια της επιχειρηματικότητας πριν εντρυφήσουμε στην έννοια της κοινωνικής επιχειρηματικότητας.

Μέσω της επιχειρηματικότητας ο άνθρωπος επιχειρεί δηλαδή προσπαθεί να κάνει κάτι καινούριο.

Η επιχειρηματικότητα είναι η διαδικασία που περιλαμβάνει όλες τις λειτουργίες, δραστηριότητες και ενέργειες που συνδέονται με τον εντοπισμό των ευκαιριών και τη δημιουργία μιας οργάνωσης που θα τις αξιοποιεί.¹

Με βάση τον παραπάνω ορισμό πίσω από κάθε ανάληψη κινδύνων και επένδυση πόρων για κάτι καινούριο ή για ανάπτυξη νέων ή τροποποιημένων προϊόντων θα πρέπει να υπάρχει ένα άτομο με επιχειρηματικό πνεύμα.

Πολλοί θεωρούν την επιχειρηματικότητα σαν τον τέταρτο συντελεστή παραγωγικότητας.

Υπάρχουν ποικίλα γνωρίσματα τα οποία μπορούν να περιγράψουν το περιεχόμενο της επιχειρηματικότητας

Σε γενικές γραμμές η επιχειρηματικότητα αναφέρεται σε:

- Παραγωγή αξιών για άλλες παραγωγικές μονάδες ή καταναλωτές
- Ανάληψη επιχειρηματικού κινδύνου
- Μετατροπή των συντελεστών της παραγωγής σε αγαθά
- Ορθολογική διάθεση των στοιχείων παραγωγής
- Πραγματοποίηση νέων συνδυασμών συντελεστών παραγωγής και στην συνεισφορά τους στην οικονομική πρόοδο της επιχείρησης.

Η επιχειρηματικότητα είναι μια έννοια χωρίς σαφή προσδιορισμό και με ποικίλες προεκτάσεις. Η ευρύτητά της έγκειται στο πλήθος των ορισμών που περιλαμβάνει, στους οποίους παρατηρείται διαφοροποίηση με την πάροδο των χρόνων.

¹ www.taxheaven.gr > ...

Οι ορισμοί αυτοί περιλαμβάνουν στοιχεία όπως:

- Η σύλληψη της αρχικής ιδέας
- Η σωστή αξιολόγηση των ευκαιριών
- Η διορατικότητα που απαιτείται γι αυτή
- Η οργάνωση και διαχείριση των πόρων της εκάστοτε επιχείρησης
- Η πραγμάτωση της αρχικής σκέψης συμπεριλαμβανομένης της ανάληψης κινδύνου

Τα προαναφερθέντα αυτά στοιχεία προσαρμόζονται κατάλληλα στις συνθήκες κάθε εποχής, δίνοντας με τον τρόπο αυτό στην επιχειρηματικότητα μια διαφορετική χροιά, με την προσθήκη κάθε φορά μιας νέας οπτικής.

Για να κλείσουμε το θέμα της επιχειρηματικότητας θα δώσουμε έναν τελευταίο ορισμό, λίγο πιο σύγχρονο όμως:

Επιχειρηματικότητα είναι η ιδιότητα ενός ατόμου ή ενός οργανισμού να αναλαμβάνει πρωτοβουλία αλλά με λογικό οικονομικό ρίσκο με σκοπό την ανάπτυξη καινοτομικής δραστηριότητας αλλά ταυτόχρονα το οικονομικό όφελος.

Εναλλακτική μορφή της επιχειρηματικότητας αποτελεί η κοινωνική επιχειρηματικότητα.

Η **κοινωνική επιχειρηματικότητα** αποτελεί μια διακριτή μορφή επιχειρηματικότητας η οποία ως σκοπό έχει την επίτευξη ενός κοινωνικού σκοπού μέσω όμως της δημιουργίας κοινωνικής αξίας. Στοχεύει όπως προαναφέραμε και στον πρόλογό μας στην επίλυση κοινωνικών προβλημάτων όπως για παράδειγμα η προστασία του περιβάλλοντος, η εκπαίδευση, η παροχή υπηρεσιών υγείας, η αντιμετώπιση της φτώχειας, η ενέργεια, υδάτινοι πόροι κλπ.

Η αντιμετώπιση του προβλήματος που αναλαμβάνει η κοινωνική επιχειρηματικότητα τίθεται στο κέντρο των δραστηριοτήτων της κοινωνικής επιχείρησης και η επίλυσή του επιδιώκεται μέσα από καινοτόμες προσεγγίσεις.

Η κοινωνική επιχειρηματικότητα μπορεί να λαμβάνει τόσο κερδοσκοπική όσο και μη κερδοσκοπική μορφή, χωρίς να αλλάζει ο τελικός σκοπός της, δηλαδή η επίτευξη ενός κοινωνικού σκοπού.

Κρίσιμο στοιχείο που διαχωρίζει τις «κοινωνικές» από τις «παραδοσιακές» επιχειρήσεις είναι το γεγονός ότι οι κοινωνικές επιχειρήσεις στοχεύουν στην επίλυση συγκεκριμένων προβλημάτων και όχι στην επίτευξη οικονομικού αποτελέσματος μόνο. Το οικονομικό αποτέλεσμα που θα υπάρξει θα το χρησιμοποιήσουν ως μέσο για την επίτευξη του σκοπού τους.

Στην ουσία πρόκειται για επιχειρήσεις ή οργανισμούς με κοινωνικό προσανατολισμό, οι οποίες δημιουργούνται με ιδιωτική πρωτοβουλία μιας ομάδας πολιτών, συνήθως ανέργων και αναπτύσσουν δραστηριότητες όπως μια συμβατική επιχείρηση.

Πρωταρχικός τους σκοπός είναι η παροχή υπηρεσιών και αγαθών προς τα μέλη τους ή την κοινωνία, παρά η επιδίωξη κέρδους. Τα κέρδη, κατανέμονται στα μέλη ανάλογα με τις δραστηριότητες ή τις συναλλαγές αυτών με την επιχείρηση και όχι ανάλογα με το κεφάλαιο ή τις χρηματικές συνεισφορές των μελών της.

Έχουν υψηλό βαθμό ανεξαρτησίας. Ακόμη και αν εξαρτώνται από κρατικές επιχορηγήσεις ή συνεργάζονται με κάποιο δημόσιο φορέα, η Διοίκηση μια κοινωνικής επιχείρησης δεν μπορεί να ασκείται από κάποια Δημόσια Αρχή. Το σημαντικότερο χαρακτηριστικό, είναι η δημοκρατική κουλτούρα που διέπει τις κοινωνικές επιχειρήσεις: κατά τη λήψη των αποφάσεων, τα μέλη έχουν ίσα δικαιώματα ψήφου. Ισχύει η αρχή «ένα πρόσωπο = μια ψήφος» ανεξάρτητα από το κεφάλαιο που έχει συνεισφέρει το κάθε μέλος για την ίδρυσή της κοινωνικής επιχείρησης.

Η κοινωνική οικονομία

Η κοινωνική οικονομία, αναπτύσσεται στο πλαίσιο της τοπικής ταυτότητας των κοινωνιών και συνδέεται με τα βαθύτερα ενδιαφέροντα και τις βαθύτερες ανάγκες τους. Το θεμέλιο της κοινωνικής οικονομίας, είναι οι ανθρώπινοι πόροι, το ανθρώπινο κεφάλαιο και ο κοινωνικός χαρακτήρας της ανάπτυξης, η κοινωνική ζήτηση και η κοινωνική προσφορά. Έτσι λοιπόν η κοινωνική οικονομία, συνδέεται στενά με τις τρεις κατηγορίες δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού, με τις κοινωνικές δεξιότητες, τις περιβαλλοντικές και τις πολιτιστικές. Το πεδίο του περιβάλλοντος εμφανίζεται ως ένα πεδίο κοινωνικής ζήτησης και συνθέτει τον πολιτισμό με την κοινωνική συνοχή.

Οι δεξιότητες αυτές θεωρούνται στην σύγχρονη συστημική θεωρία της διοίκησης ως ο ακρογωνιαίος λίθος για την κοινωνική, περιβαλλοντική και πολιτιστική καινοτομία που παίζει καθοριστικό ρόλο για τη διαμόρφωση όρων βιώσιμης ανάπτυξης μέσα από την δυναμική των αλληλεπιδράσεων, του ιδιωτικού, του κοινωνικού και του δημόσιου τομέα.

Η κοινωνική οικονομία και κοινωνική επιχειρηματικότητα, χρειάζεται και στο εσωτερικό της τη δυναμική της καινοτομίας που μεθοδεύεται συστημικά και που οδηγεί τις τοπικές κοινωνίες σε υψηλούς δείκτες κοινωνικής συνοχής και βιώσιμης ανάπτυξης.

Ο ρόλος της κοινωνικής οικονομίας είναι ένας ρόλος θετικών εξωτερικών επιδράσεων για όλους τους παραγωγικούς τομείς, για τις κοινωνικές επιδράσεις της οικονομικής ανάπτυξης και για την διαμόρφωση ακόμη και των οικονομιών κλίμακας για την βιώσιμη ανάπτυξη.

Μέσα στα πλαίσια αυτά, η κοινωνική οικονομία λειτουργεί σαν αναδυόμενη οικονομία, σαν εναλλακτική επίσης οικονομία, που διαμορφώνει συνθήκες ευρύτερης μόχλευσης δυνατοτήτων και ευκαιριών.

Η κοινωνική οικονομία, δεν αποβλέπει στο κέρδος και δεν κυριαρχείται από τους ανταγωνιστικούς κανόνες της αγοράς, όπως επίσης δεν λειτουργεί με τις ακαμψίες δημόσιου τομέα, αλλά αντίθετα έχει μια ευρύτατη προσαρμοστικότητα και αμεσότητα, ενώ συνοδεύεται από μεγάλη κοινωνική αποδοχή.

Βασικός κορμός της κοινωνικής οικονομίας είναι και η κοινωνική επιχειρηματικότητα, δηλαδή η επιχειρηματικότητα των κοινωνικών επιχειρήσεων, που λειτουργεί σαν ένας ισχυρός παράγοντας μόχλευσης:

1. εθελοντισμού,
2. πλούτου ιδεών,
3. κοινωνικής καινοτομίας,
4. πρακτικής φαντασίας
5. αποκατάστασης της συμμετοχής και της ανθρώπινης προσωπικότητας σε κοινωνικούς ρόλους

6. σεβασμού της αξίας της κοινωνίας και κάθε ανθρώπινης μονάδας μέσα στο πλαίσιο των κοινωνικών δικαιωμάτων,

7. σαν παράγοντας κεφαλαιοποίησης και συνέχειας της παράδοσης, της πολιτιστικής κληρονομιάς και των περιβαλλοντικών αξιών.

Επιχειρώντας
ολλιώως

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΠΟΥ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΟΥΝ

1.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Οι κοινωνικές επιχειρήσεις αναδείχθηκαν τα τελευταία έτη ως ένα νέο αλλά πολύ σημαντικό φαινόμενο. Εμφανίστηκαν όχι μόνο στην Ευρώπη αλλά και σε άλλες ηπείρους.

Στις ευρωπαϊκές χώρες η κοινωνική επιχειρηματικότητα χρησιμοποιείται για να προσδιορίσει ένα διαφορετικό τρόπο για τον «επιχειρείν», ο οποίος θα προκύψει όταν θα δημιουργηθούν επιχειρήσεις αποκλειστικά και μόνο για την επίδιωξη κοινωνικών σκοπών.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στον όρο κοινωνική επιχείρηση αποδίδει τον ακόλουθο ορισμό:

«Είναι ένας φορέας της κοινωνικής οικονομίας, του οποίου πρωταρχικός σκοπός είναι όχι η δημιουργία κερδών για τους ιδιοκτήτες αλλά η ύπαρξη θετικού κοινωνικού αντίκτυπου.

Αυτός ο φορέας δραστηριοποιείται στην αγορά και παρέχει αγαθά και υπηρεσίες με επιχειρηματικό και καινοτόμο τρόπο, και τα κέρδη του τα χρησιμοποιεί για κοινωνικούς σκοπούς. Επίσης υπόκειται σε υπεύθυνη και διαφανή διαχείριση, ενθαρρύνοντας την συμμετοχή εργαζομένων και παραγόντων που επηρεάζονται από τις εμπορικές δραστηριότητες του οργανισμού».

Η έννοια της κοινωνικής επιχείρησης αλληλεπικαλύπτεται με τους παραδοσιακούς οργανισμούς της κοινωνικής οικονομίας και διατρέχει διάφορες νομικές μορφές, διότι μια οντότητα που λειτουργεί ως κοινωνική επιχείρηση μπορεί να επιλέξει να καταχωρηθεί ως ένωση, συνεταιρισμός, φιλανθρωπικό ίδρυμα κλπ, ως ιδιωτική επιχείρηση, ή με μια από τις ειδικές μορφές που δημιουργήθηκαν τα τελευταία χρόνια στο πλαίσιο των εθνικών νομοθεσιών².

Βέβαια στο σημείο αυτό να πούμε πως εκείνο που διακρίνει τις κοινωνικές επιχειρήσεις από τις παραδοσιακές ενώσεις ή ακόμη από τα φιλανθρωπικά ιδρύματα είναι το γεγονός ότι

² ΚΥΡΙΑΚΙΔΟΥ Ο., 2014, «ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ», ΕΚΔΟΣΕΙΣ ROSILI, ΑΘΗΝΑ

κερδίζουν σημαντικό ποσοστό του εισοδήματός τους μέσω των εμπορικών συναλλαγών, αντί να εξαρτώνται από τις επιχορηγήσεις ή δωρεές. Εκείνο που διακρίνει τις κοινωνικές από τις συμβατικές επιχειρήσεις είναι ο πρωταρχικός κοινωνικός σκοπός.

Ο κοινωνικός αυτός σκοπός διαφαίνεται από την επανεπένδυση του μεγαλύτερου μέρους των κερδών ή η αξιοποίησή τους με άλλον τρόπο για να εκπληρωθεί η κοινωνική αποστολή της επιχείρησης.

Η κοινωνική επιχείρηση κατά κύριο λόγο δημιουργείται όταν ένας επιχειρηματίας ή γενικότερα μια ιδρυτική ομάδα πολιτών που μοιράζονται ένα συγκεκριμένο και καθορισμένο κοινωνικό σκοπό αποφασίζουν να τον επιδιώξουν μέσω ενός νέου οργανισμού με ορισμένα βασικά χαρακτηριστικά.

Οι κοινωνικές επιχειρήσεις έχουν την ικανότητα να κομίζουν μια επιχειρηματική και εμπορική διάσταση στην παροχή υπηρεσιών γενικού συμφέροντος και την επίλυση κοινωνικών προβλημάτων.

Αυτή η ικανότητα επιτρέπει στους οργανισμούς αυτούς να δραστηριοποιούνται σε ένα χώρο, ο οποίος σε πολλές χώρες θεωρείται αποκλειστικό πεδίο του δημόσιου τομέα.

Οι κοινωνικές επιχειρήσεις έχουν καταστήσει δυνατή την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών και υπηρεσιών γενικού συμφέροντος με έναν τρόπο οικολογικά βιώσου και από πολλές απόψεις πιο αποτελεσματικό και αποδοτικό από ότι θα μπορούσε να κατορθώσει μόνος του ο δηλώσιμος τομέας.

Συγκρινόμενες με παραδοσιακούς οργανισμούς κοινωνικής οικονομίας, οι κοινωνικές επιχειρήσεις μπορούν να θεωρηθούν περισσότερο προσανατολισμένες στην ικανοποίηση των αναγκών όχι μόνο των ιδιοκτητών ή των μελών τους, αλλά του συνόλου της κοινότητας (περιλαμβανομένων των αναγκών των πλέον ευπαθών τμημάτων της κοινωνίας), καθώς δίνουν μμεγαλύτερη έμφαση στη διάσταση του γενικού συμφέροντος παρά σε καθαρά αλληλοβοηθητικούς σκοπούς.

Βέβαια αυτό δεν σημαίνει ότι οι κοινωνικές επιχειρήσεις εργάζονται μόνο με τις φτωχές ή τις πιο ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, αλλά ότι παρέχουν ποικίλες υπηρεσίες γενικού συμφέροντος, όπως είναι η παιδική μέριμνα και οι εκπαιδευτικές υπηρεσίες.

Καθώς ο κοινωνικός χαρακτήρας αυτών των επιχειρήσεων είναι έντονος, αυτό οδηγεί στο ότι τα κέρδη που αποκομίζει μια κοινωνική επιχείρηση κατά κύριο λόγο επανεπενδύονται στον οργανισμό και χρησιμοποιούνται για την εκπλήρωση της αποστολής του.

Ο περιορισμός στη διανομή κερδών και στοιχείων ενεργητικού, που χαρακτηρίζει τις κοινωνικές επιχειρήσεις σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, στοχεύει επίσης να διασφαλίσει ότι τα περιουσιακά στοιχεία θα παραμείνουν στον οργανισμό και θα συνεχίσουν να διατίθενται για τον σκοπό γενικού συμφέροντος που ο οργανισμός επιδιώκει. Μάλιστα, σε περίπτωση διάλυσης της επιχείρησης, τα περιουσιακά της στοιχεία κατά κανόνα μεταβιβάζονται σε άλλη κοινωνική επιχείρηση, πράγμα που εγγυάται ότι θα εξακολουθήσουν να υπηρετούν σκοπούς σχετικούς με την πρόνοια και την ανάπτυξη.

Ένα ιδιαίτερο γνώρισμα της ευρωπαϊκής παράδοσης των κοινωνικών επιχειρήσεων έγκειται στη δημιουργία, με την πάροδο του χρόνου, ειδικών θεσμικών ρυθμίσεων που αποβλέπουν στην επιδίωξη κοινωνικών σκοπών με σταθερό και διαρκή τρόπο. Οι εν λόγω θεσμικές ρυθμίσεις είναι ευθυγραμμισμένες με τη βαθιά ευρωπαϊκή παράδοση κοινωνικής οικονομίας και χαρακτηρίζονται από ισχυρή συλλογική και συμμετοχική διάσταση, καθώς και στενούς δεσμούς με τις οργανώσεις και τις πρωτοβουλίες της κοινωνίας των πολιτών, ακόμη και όταν υιοθετούν οργανωτικές μορφές που δεν ανήκουν παραδοσιακά στην κοινωνική οικονομία³.

Οι κοινωνικές επιχειρήσεις προκρίνουν οργανωτικές δομές που προάγουν τη συμμετοχή ενός φάσματος ενδιαφερόμενων μερών, περιλαμβανομένων εκείνων που εμπλέκονται άμεσα στις δραστηριότητες της επιχείρησης ως εργαζόμενοι, χρήστες ή εθελοντές.

Ενώ οι παραδοσιακοί οργανισμοί κοινωνικής οικονομίας (π.χ. συνεταιρισμοί και ενώσεις) έχουν σε γενικές γραμμές συσταθεί ως οργανισμοί με έναν μόνο τύπο παραγόντων, πολλές κοινωνικές επιχειρήσεις περικλείουν συνδυασμό διαφορετικών τύπων ενδιαφερόμενων μερών στο σύνολο των μελών τους ή στις δομές λήψης αποφάσεων. Αυτό το χαρακτηριστικό, μολονότι σχεδιάστηκε για την προώθηση της συμμετοχής όλων των ενδιαφερόμενων πολιτών, δεν αναιρεί το ενδεχόμενο χαρισματικοί ηγέτες να διαδραματίσουν κεντρικό ρόλο στην ίδρυση και την ανάπτυξη της επιχείρησης.

³ www.komep.gr/2011...5/gia-tis-ekselikseis-sthn-koinonikh-oikonomia

Παράλληλα, όμως, η ύπαρξη μιας ποικιλόμορφης ομάδας, της οποίας τα μέλη είναι υπεύθυνα για την επιδίωξη του σκοπού γενικού συμφέροντος που έχει καθοριστεί από την κοινωνική επιχείρηση, εξασφαλίζει την επιβίωση της πρωτοβουλίας μετά το πέρας της εμπλοκής των ηγετών.

1.2 ΤΑ ΠΕΔΙΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Οι κοινωνικές επιχειρήσεις εμφανίζουν μεγάλη ποικιλομορφία, ανάλογα πάντα με την ανάπτυξη του συστήματος πρόνοιας, της κοινωνίας των πολιτών, της κοινωνικής χρηματοπιστωτικής αγοράς κλπ.

Οι νέες τάσεις δείχνουν την επέκταση των κοινωνικών επιχειρήσεων σε νέα πεδία, βάσει των συμφερόντων και των αναγκών των κοινοτήτων και της κοινωνίας τους. Αυτές οι νέες δραστηριότητες συμπεριλαμβάνουν για παράδειγμα την παροχή νέων μορφών εκπαιδευτικών, πολιτιστικών, περιβαλλοντικών υπηρεσιών κοινής ωφέλειας, καθώς επίσης και την παραγωγή, διανομή και κατανάλωση τροφίμων.

Αυτός ο τύπος της επιχείρησης τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε διεθνές επίπεδο καταδεικνύει ότι οι κοινωνικές επιχειρήσεις πολύ πιθανόν να έχουν τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα σε οποιοδήποτε επίπεδο δραστηριότητας αφορά την κοινότητά τους ως σύνολο.

Οι κοινωνικές επιχειρήσεις είναι ιδιαίτερα ευπροσάρμοστοι οργανισμοί οι οποίο μοιράζονται θεμελιώδεις κοινές ιδιότητες και έχουν καταφέρει με την πάροδο του χρόνου να εμπλέκονται σε ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων και καινοτομούν σε μόνιμη βάση όσον αφορά τα προϊόντα και τις υπηρεσίες τους.

Με αυτή την έννοια, οι κοινωνικές επιχειρήσεις βρίσκονται στην εμπροσθοφυλακή του μετασχηματισμού των κοινωνιών και των οικονομιών μας, προσφέροντας έναν εναλλακτικό τρόπο παραγωγής εισοδήματος, μετουσίωσης των αξιών σε πραγματικότητα, και εξισορρόπησης της επαγγελματικής και της ιδιωτικής ζωής⁴

⁴ ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=10010&langId=e

1.3 ΕΝΘΑΡΡΥΝΣΗ, ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΝΕΩΝ

Η ένταξη της κοινωνικής επιχειρηματικότητας σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες για την επιχειρηματικότητα σε σχολεία, πανεπιστήμια και σχολές επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης είναι ένας σημαντικός τρόπος ενθάρρυνσης της περαιτέρω ανάπτυξης της κοινωνικής οικονομίας και των κοινωνικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα και την Ευρώπη γενικότερα.

Στην προσπάθεια αυτή θα πρέπει να ενταχθεί η παροχή στους νέους της ευκαιρίας να βιώσουν την εμπειρία της εργασίας σε μια κοινωνική επιχείρηση.

Επιπλέον, οι εθνικές και περιφερειακές κυβερνήσεις υποστηρίζουν την ευαισθητοποίηση, την ενθάρρυνση και την ενίσχυση μέσω της παροχής συνδρομής στα δίκτυα κοινωνικής οικονομίας και της συγκέντρωσης των ενδιαφερόμενων μερών σε συνέδρια, εκθέσεις ή αγορές, με στόχο την ανταλλαγή ιδεών και την εκμετάλλευση των ευκαιριών για τη σύσταση και την ανάπτυξη κοινωνικών επιχειρήσεων.

Βέβαια οι κοινωνικοί επιχειρηματίες και οι κοινωνικές επιχειρήσεις, όπως και κάθε νέος επιχειρηματίας και νέα επιχείρηση, χρειάζονται επιχειρηματική στήριξη⁵.

Παρόλα αυτά, τα κράτη μέλη και οι περιφέρειες έχουν αντιληφθεί ότι οι υπηρεσίες παροχής πληροφόρησης, συμβουλών και καθοδήγησης, θα πρέπει να είναι εξειδικευμένες αλλά και, εκτός από αυτό, θα πρέπει να επιλαμβάνονται όλων των πτυχών της διαχείρισης, προκειμένου να βοηθήσουν τις κοινωνικές επιχειρήσεις να εκπληρώσουν την κοινωνική αποστολή τους και να επιτύχουν την οικονομική βιωσιμότητά τους.

Η παροχή «συνδυαστικής στήριξης», η οποία περικλείει τόσο τη γενικής φύσεως επιχειρηματική στήριξη όσο και την εξειδικευμένη συνδρομή για την κάλυψη των αναγκών των κοινωνικών επιχειρήσεων, αποδείχθηκε μια αποτελεσματική προσέγγιση για τη στήριξη της εκκίνησης και ανάπτυξης των κοινωνικών επιχειρήσεων.

⁵ www.diotima.org.gr/.../4.-ΕΡΓΑΛΕΙΟ-ΣΥΥ-ΓΙΑ-ΚΟΙΝ-ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑ...

Το ίδιο ισχύει και για την παροχή βοήθειας στην επίτευξη επιχειρηματικών και υποστηρικτικών δεσμών μεταξύ κοινωνικών επιχειρήσεων, με την συμμετοχή οργανισμών κοινωνικής οικονομίας στην εν λόγω παροχή στήριξης.

Στο πλαίσιο της προσφοράς συνδυαστικής στήριξης, όχι μόνο οι κυβερνήσεις, αλλά και οι οργανισμοί κοινωνικής οικονομίας δημιουργούν ειδικές δομές επιχειρηματικής ανάπτυξης και στήριξης.

Ένας άλλος ρόλος της δημόσιας πολιτικής είναι η ενίσχυση της ανάπτυξης μιας κοινωνικής χρηματοπιστωτικής αγοράς, η οποία θα παρέχει κεφάλαια για την ανάπτυξη κοινωνικών επιχειρήσεων.

Πιο πρόσφατα, μερικά κράτη μέλη άρχισαν να πειραματίζονται με καινοτόμες θεσμικές ρυθμίσεις των σχέσεων δημόσιων αρχών και χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, παραδείγματος χάριν μέσω επενδυτικών προγραμμάτων από κοινού με τον ιδιωτικό τομέα, τα οποία αποβλέπουν τόσο σε κοινωνικά όσο και σε οικολογικά οφέλη.

Ένας από τους βασικούς τρόπους με τους οποίους οι δημόσιες αρχές προσπαθούν να προωθήσουν την πρόσβαση των κοινωνικών επιχειρήσεων στις αγορές είναι μέσω του ανοίγματος των δημόσιων συμβάσεων στον τομέα των κοινωνικών επιχειρήσεων.

Η ευρωπαϊκή νομοθεσία για τις δημόσιες συμβάσεις επιτρέπει στις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης να εισάγουν ορισμένες κοινωνικές ρήτρες στις συμβάσεις και τους γενικούς όρους τους, όπως για την ενθάρρυνση της απασχόλησης μακροχρόνια ανέργων. Εντούτοις, η χρήση τέτοιων όρων για την προώθηση των κοινωνικών επιχειρήσεων είναι ακόμη περιορισμένη⁶.

Οι δημόσιοι υπάλληλοι συχνά δεν είναι βέβαιοι για τον τρόπο ενσωμάτωσης κοινωνικών όρων στις προδιαγραφές της πρόσκλησης για υποβολή προσφορών, ούτε και εξοικειωμένοι με τα οφέλη που οι κοινότητές τους μπορούν να αποκομίσουν από τις κοινωνικές επιχειρήσεις. Ταυτόχρονα, κάποιες μικρές κοινωνικές επιχειρήσεις στερούνται τις δεξιότητες, το χρόνο και τους πόρους που απαιτούνται για να μπορέσουν να ανταγωνιστούν με επιτυχία τις δημόσιες προσφορές. Κατά συνέπεια, ορισμένες κυβερνήσεις έχουν υποστηρίξει τη δημιουργία εξοικείωσης και ικανοτήτων τόσο μεταξύ των τοπικών υπαλλήλων όσο και μεταξύ των κοινωνικών επιχειρήσεων.

⁶ europedia.moussis.eu/books/Book_2/3/6/03/?lang=gr&all=1...

Η δημόσια πολιτική μπορεί επίσης να βοηθήσει στην ανάπτυξη των κοινωνικών επιχειρήσεων καθιερώνοντας διαυγείς νομικούς ορισμούς των κοινωνικών επιχειρήσεων, προκειμένου να αποσαφηνιστούν ζητήματα όπως η φορολογική τους μεταχείριση και η πρόσβασή τους στις δημόσιες αγορές.

Τα σχετικά ρυθμιστικά πλαίσια χρειάζεται να αναγνωρίζουν και να καθιστούν ευδιάκριτη τη διπλή εστίαση των κοινωνικών επιχειρήσεων, οι οποίες οφείλουν να ανταποκρίνονται στις κοινωνικές προκλήσεις και να επιτυγχάνουν θετικό κοινωνικό και περιβαλλοντικό αντίκτυπο, αλλά και να αναπτύσσουν μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα στην αγορά.

Ένα ευνοϊκό φορολογικό πλαίσιο θα ανταμείβει τον θετικό κοινωνικό αντίκτυπο των κοινωνικών επιχειρήσεων. Ενώ πολλοί άλλοι οργανισμοί κοινωνικής οικονομίας, όπως τα φιλάνθρωπα ιδρύματα, ενδέχεται να απολαμβάνουν φορολογικές ελαφρύνσεις, οι κοινωνικές επιχειρήσεις δεν μπορούν πάντα να επωφεληθούν από φορολογικά πλεονεκτήματα.

Τα περισσότερα κράτη μέλη προσφέρουν φορολογικά κίνητρα σε κοινωνικές επιχειρήσεις, για να τις βοηθήσουν να υπερβούν συγκεκριμένες δυσχέρειες και να αντισταθμίσουν το κόστος από συγκεκριμένες δραστηριότητες που απαιτούνται στο πλαίσιο της εργασίας με μειονεκτούντα άτομα, αλλά και ως επιβράβευση του θετικού κοινωνικού αντίκτυπου τους. Τα έμμεσα φορολογικά μέτρα μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν για τη στήριξη των επενδύσεων στην ανάπτυξη κοινωνικών επιχειρήσεων.

Μια αποτελεσματική δημόσια στήριξη της ανάπτυξης και της ενίσχυσης της κοινωνικής οικονομίας και των κοινωνικών επιχειρήσεων χρειάζεται να βασίζεται σε μια ολοκληρωμένη στρατηγική και σε χρηστή διακυβέρνηση.

Στα συνήθη στοιχεία μιας αποτελεσματικής στρατηγικής συγκαταλέγονται:

- Ο σχεδιασμός και η υλοποίηση προγραμμάτων και δράσεων σε συνεργασία με τα ενδιαφερόμενα μέρη
- Η ανάπτυξη συνεργειών μεταξύ των δράσεων διαφορετικών τμημάτων και επιπέδων διακυβέρνησης (εθνικό, περιφερειακό, διαμερισματικό και τοπικό)
- Η συγκρότηση κατάλληλων μηχανισμών για την παρακολούθηση, τη μέτρηση και την αξιολόγηση του αντίκτυπου
- Η εφαρμογή απλών διοικητικών κανόνων και διαδικασιών υλοποίησης.

1.4 ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Επειδή ο κλάδος της κοινωνικής οικονομίας είναι ευρέως αναγνωρισμένος, στις περισσότερες χώρες της ΕΕ προβλέπεται σχετική νομοθεσία ή και συναφείς πολιτικές.

Οι καταστατικές διατάξεις που ορίζουν αυτό το πλαίσιο καθιερώνουν τρία είδη αναγνώρισης του κλάδου⁷:

1) Αναγνώριση εκ μέρους των δημόσιων αρχών της διαφορετικής ταυτότητας των εν λόγω οργανώσεων, οι οποίες απαιτούν ιδιαίτερη μεταχείριση. Από αυτή την άποψη, σκοπός του δικονομικού κώδικα είναι η καθιέρωση τους ως ιδιωτικών φορέων.

2) Αναγνώριση της ικανότητας και της ελευθερίας των οργανώσεων αυτών να λειτουργούν σε οποιοδήποτε τομέα οικονομικής και κοινωνικής δραστηριότητας.

3) Αναγνώριση του ρόλου της κοινωνικής οικονομίας ως ένα είδος "συνομιλητή" στη διαδικασία για την χάραξη και την εφαρμογή διαφόρων δημόσιων πολιτικών, με τη θεώρηση του κλάδου ως παράγοντα συν-απόφασης και συν-εφαρμογής των ασκούμενων πολιτικών.

Στην Ευρώπη, οι διάφορες μορφές της κοινωνικής οικονομίας δεν είναι πάντοτε αρκετά θεσμοθετημένες σε αυτούς τους τρεις τομείς. Σε ότι αφορά στον πρώτο, τα νομικά συστήματα των διαφόρων χωρών της ΕΕ δεν αναγνωρίζουν στον ίδιο βαθμό όλες τις μορφές της κοινωνικής οικονομίας.

Στην περίπτωση των συνεταιρισμών, που αναγνωρίζονται ως ιδιαίτερος τύπος εταιρίας στο άρθρο 48 της Συνθήκης της Ρώμης, αλλά και στα συντάγματα διαφόρων κρατών μελών, όπως η Ελλάδα, η Ιταλία, η Πορτογαλία και Ισπανία, παρά την ύπαρξη ρυθμιστικού πλαισίου εντός του οποίου μπορούν να λειτουργούν και το οποίο εγγυάται τα δικαιώματα των μελών αυτών αλλά και τρίτων, δεν υπάρχει πάντα ειδική νομοθεσία σε εθνικό επίπεδο η οποία να ρυθμίζει τη θέση όλων των συνεταιρισμών.

Όντως, ορισμένες χώρες όπως η Δανία, η Τσεχική Δημοκρατία και το Ηνωμένο Βασίλειο δεν διαθέτουν γενικούς νόμους για τους συνεταιρισμούς, παρόλο που έχουν θεσπίσει ορισμένους

⁷ <http://www.diotima.org.gr/wp-content/uploads/2013/10/4>

νόμους για συγκεκριμένα είδη συνεταιρισμών, όπως οι στεγαστικοί συνεταιρισμοί στην περίπτωση της Δανίας ή οι πιστωτικοί συνεταιρισμοί ή όμιλοι στο Ηνωμένο Βασίλειο και την Τσεχική Δημοκρατία. Αυτό έρχεται σε αντίθεση με την κατάσταση σε άλλες χώρες όπως η Ισπανία, Ιταλία, ή η Γαλλία, οι οποίες πάσχουν από νομοθετικό πληθωρισμό στον τομέα αυτό, έχοντας διάφορους νόμους, ανάλογα με το είδος του συνεταιρισμού και με τη βαθμίδα διοίκησης (εθνική και περιφερειακή)⁸.

Ανάλογη είναι η κατάσταση η οποία παρατηρείται στις διαφορές νομικού καθεστώτος των μορφών που προσλαμβάνει η κοινωνική οικονομία στην Ευρώπη. Μπορούν να διακριθούν τρεις ομάδες χωρών: στην πρώτη ισχύει ειδική νομοθεσία για τις μορφές της κοινωνικής οικονομίας, στη δεύτερη ορισμένες καταστατικές διατάξεις που καλύπτουν τις οργανώσεις της κοινωνικής οικονομίας και είναι διάσπαρτες στους διάφορους νόμους και στην τρίτη όπου δεν υπάρχει κανένα ίχνος νομοθεσίας που να διέπει οποιαδήποτε μορφή της κοινωνικής οικονομίας.

Οι νομοθετικές ελλείψεις μπορούν να προξενήσουν σοβαρές δυσχέρειες σε ότι αφορά στη νομική θέση ομάδων οι οποίες επιθυμούν να προβούν σε σύσταση οργανώσεων της κοινωνικής οικονομίας: Το νομικό πλαίσιο μπορεί να επιδράσει ανασταλτικά στην ανάπτυξη νέων μορφών, όταν οι υφιστάμενες δεν μπορούν να προσαρμοστούν στις νέες αναγκαιότητες.

Από αυτή την άποψη, στόχος της νέας νομοθεσίας που εμφανίστηκε τα τελευταία χρόνια σε διάφορες χώρες, όπως οι ειδικοί νόμοι για τις κοινωνικές επιχειρήσεις (νόμος του 2003 στη Φινλανδία, νόμος του 2004 στη Λιθουανία και νόμος 118/2005 στην Ιταλία), τους κοινωνικούς συνεταιρισμούς (Νόμοι του 2006 στην Πολωνία και την Πορτογαλία) και τις μη κερδοσκοπικές οργανώσεις κοινωνικής χρησιμότητας (Διάταγμα 460/1997 στην Ιταλία), ή οι τροποποιήσεις της υφιστάμενης νομοθεσίας με τρόπο ώστε να αντανakλά τις νέες μορφές οργάνωσης (όπως οι συνεταιριστικές επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας που δημιουργήθηκαν το 2001 στη Γαλλία, ή οι συνεταιρισμοί κοινωνικής πρωτοβουλίας που εμφανίστηκαν τα τελευταία χρόνια στους διάφορους νόμους που αφορούν στους ισπανικούς συνεταιρισμούς), ήταν η παροχή ενός διαύλου για την ανάπτυξη της αναδυόμενης "νέας κοινωνικής οικονομίας".

Η νομοθεσία που θεσπίστηκε τα τελευταία χρόνια σε διάφορες χώρες-μέλη της ΕΕ είναι ιδιαίτερα σημαντική. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, το νέο καταστατικό ευρωπαϊκού συνεταιρισμού

⁸ <http://www.diotima.org.gr/wp-content/uploads/2013/10/4>

ευνοεί ήδη την εξάπλωση αυτής της μορφής της κοινωνικής οικονομίας, όχι μόνο επειδή βελτιώνει τις δυνατότητες των ευρωπαϊκών συνεταιρισμών για την ανάληψη διεθνών δραστηριοτήτων, αλλά επίσης και κυρίως για την ανάπτυξη του κλάδου σε χώρες στις οποίες δεν διαθέτουν ίδιο καθεστώς, όπως στην περίπτωση του Ηνωμένου Βασιλείου, ή όπου αυτά τα νομικά μορφώματα έχαναν διαρκώς το κύρος τους επειδή θεωρούνταν παλαιό-καθεστωτικά κατάλοιπα, όπως συνέβη στην περίπτωση των νέων κρατών μελών από την Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη⁹.

Κατά τον ίδιο τρόπο, η αφαίρεση των προτάσεων για το καταστατικό ευρωπαϊκής αλληλασφαλιστικής εταιρίας και ευρωπαϊκής ένωσης από την ημερήσια διάταξη της Επιτροπής τα τελευταία χρόνια, περιόρισε σημαντικά τις ευκαιρίες για την ανάπτυξη αυτών των μορφών της κοινωνικής οικονομίας στην ευρωπαϊκή ήπειρο. Η ιδιαιτερότητα των οργανώσεων της κοινωνικής οικονομίας βασίζεται σε ορισμένες χαρακτηριστικές αξίες και αρχές. Σκοπός των κανόνων που διέπουν αυτές τις οργανώσεις είναι να αντανakλούν αυτή την ιδιαιτερότητα, μεταξύ άλλων, με τη θέσπιση της αρχής της δημοκρατικής λήψης αποφάσεων και περιορισμών σχετικά με τον τρόπο διανομής κερδών και πλεονασμάτων.

Ωστόσο, αυτός ο συγκεκριμένος *modus operandi* (τρόπος του λειτουργείν) δεν είναι ουδέτερος. Η χρήση αυτών των νομικών μορφωμάτων επιβαρύνει τις ειδικές ομάδες και τους οικονομικούς παράγοντες με σχετικά υψηλότερες λειτουργικές δαπάνες, σε σύγκριση με άλλες μορφές της ιδιωτικής οικονομίας.

Οι δαπάνες που απορρέουν από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των οργανώσεων της κοινωνικής οικονομίας ανταποκρίνονται στην εσωτερίκευση του κοινωνικού κόστους, συνδέονται με τη δημοκρατική διαδικασία λήψης αποφάσεων, τον τρόπο με τον οποίο κατανέμονται τα πλεονάσματα και τη φύση των αγαθών και υπηρεσιών που παράγονται, που έχουν κατά βάση κοινωνικό και/ή κοινωφελή χαρακτήρα, σε σύγκριση με την εξωτερίκευση των ιδιωτικών δαπανών στην περίπτωση των παραδοσιακών κερδοσκοπικών, ιδιωτικών επιχειρήσεων.

Από την άποψη της εξασφάλισης ισότητας ευκαιριών μεταξύ των διαφόρων τύπων οργάνωσης και με δεδομένο ότι διαφορετικές καταστάσεις απαιτούν διαφορετική

⁹ <http://www.diotima.org.gr/wp-content/uploads/2013/10/4>

μεταχείριση, το νομικό πλαίσιο πρέπει να εισάγει μέτρα για να αντισταθμίζονται οι λειτουργικές δυσχέρειες από τις οποίες πάσχουν τα νομικά μορφώματα που προσφέρουν λιγότερες δυνατότητες. Τα μέτρα αυτά μπορεί να έχουν τη μορφή επιχορηγήσεων αλλά και φορολογικών ελαφρύνσεων.

Ταυτόχρονα όμως, ο νομοθέτης πρέπει να δημιουργήσει κατάλληλους μηχανισμούς για την πρόληψη του ενδεχομένου να υπάρξουν ορισμένοι οικονομικοί παράγοντες που συμπεριφέρονται καιροσκοπικά και εκμεταλλεύονται τις αντισταθμίσεις που καταβάλλονται για αυτά τα νομικά μορφώματα, χωρίς να επωμίζονται και τις ανάλογες δαπάνες. Στις περισσότερες χώρες του δυτικού τμήματος της ΕΕ, οι τέσσερις βασικές νομικές μορφές που προσλαμβάνει η κοινωνική οικονομία τυγχάνει κάποιου είδους φορολογικής μεταχείρισης.

Τα οφέλη παρόμοιων ειδικών φορολογικών μέτρων είναι μεγαλύτερα για τις ενώσεις και τα ιδρύματα, λόγω του μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα τους και του τρόπου με τον οποίον κατανέμουν πόρους και πλεονάσματα, οργανώσεις που δίνουν προτεραιότητα σε δραστηριότητες κοινωνικού και/ή κοινωφελούς χαρακτήρα. Αυτού του είδους η νομοθεσία έχει ενισχυθεί τα τελευταία χρόνια σε ορισμένες χώρες όπως στην Ισπανία, με τον νόμο 43/2002 με τον οποίον θεσπίστηκε το φορολογικό σύστημα για τις ΜΚΟ, στην Ιταλία με το νόμο 460/1997 για τις ONLUS ή τις μη κερδοσκοπικές οργανώσεις κοινωνικής ωφελείας και στη Γερμανία, με τον "Κοινωνικό, Δικονομικό Κώδικα" (Sozialgesetzbuch) που διέπει τις μη κερδοσκοπικές οργανώσεις. Σε ότι αφορά στους συνεταιρισμούς, πολλές χώρες στις οποίες ισχύει ένα ειδικό φορολογικό σύστημα δεν το επεκτείνουν σε όλους τους συνεταιρισμούς.

Στην Ιρλανδία, για παράδειγμα, το σύστημα ισχύει μόνο για τους πιστωτικούς ομίλους, και στην Ελλάδα μόνο για τους γεωργικούς συνεταιρισμούς. Το θεσμικό πλαίσιο καθορίζει επίσης τα περιθώρια δράσης της ΚΟ στους διάφορους τομείς κοινωνικής και οικονομικής δραστηριότητας. Παρόλο που οι καταστατικές διατάξεις που ισχύουν για τις μορφές της κοινωνικής οικονομίας αναγνωρίζουν το δικαίωμα αυτών να λειτουργούν ελεύθερα στην αγορά ακριβώς όπως κάθε άλλος ιδιωτικός φορέας, οι τομεακές ρυθμίσεις μπορεί να τις εμποδίσουν να εισχωρήσουν σε ορισμένους τομείς δραστηριότητας και να αναπτυχθούν ελεύθερα σε αυτούς.

Στην περίπτωση των αλληλασφαλιστικών εταιρειών, μπορούν να διακριθούν τρεις τύποι ανάπτυξης ανά οικονομικό τομέα:

α) υπάρχουν χώρες, όπως το Ηνωμένο Βασίλειο, όπου οι αλληλασφαλιστικές εταιρείες μπορούν να δραστηριοποιηθούν σε τομείς που αρχίζουν από την τροφοδοσία νερού και φθάνουν μέχρι τον αθλητισμό,

β) μια άλλη ομάδα χωρών περιορίζει το πεδίο δράσης τους σε ορισμένους κλάδους, όπως η προστασία της υγείας ή η υγειονομική και ασφαλιστική κάλυψη,

γ) η τελευταία ομάδα χωρών δεν διαθέτει αυτές τις νομικές δυνατότητες. Επιπροσθέτως, όπου οι τομεακοί κανόνες παρεμποδίζουν την αλληλασφάλιση για την κάλυψη κινδύνων, δεν μπορούν να συσταθούν ασφαλιστικοί συνεταιρισμοί και ταμεία αλληλασφάλισης. Η κατάσταση είναι η ίδια για τους συνεταιρισμούς άλλους κλάδους της οικονομίας.¹⁰

¹⁰ <http://www.diotima.org.gr/wp-content/uploads/2013/10/4>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο Ο ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

2.1 ΕΘΝΙΚΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το θεσμικό πλαίσιο στην Ελλάδα μπορεί να διακριθεί στις κρατικές πολιτικές και στο υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο για την κοινωνική οικονομία. Στην πρώτη κατηγορία μπορεί να συμπεριληφθούν τα προγράμματα που έχουν σχεδιαστεί με τη βοήθεια της ΕΕ για την προώθηση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας. Για παράδειγμα, η εφαρμογή του ευρωπαϊκού προγράμματος Equal που εφαρμόστηκε και στην Ελλάδα είχε σκοπό να αυξήσει την απασχόληση ευάλωτων ομάδων και να διαμορφώσει τις κατάλληλες προϋποθέσεις για ίσες ευκαιρίες στην αγορά εργασίας¹¹.

Ειδικότερα, η συγκεκριμένη πρωτοβουλία είχε σκοπό να βοηθήσει σε μια σειρά θεμάτων, όπως είναι:

α) η ενσωμάτωση και η εξομοίωση κοινωνικών ομάδων που υπόκεινται σε διακρίσεις στην αγορά εργασίας,

β) η ανάπτυξη επιχειρηματικού πνεύματος σε θέματα κοινωνικής επιχειρηματικότητας,

γ) η συνεχής προσαρμογή των εργαζομένων και των επιχειρήσεων στις νέες οικονομικές και τεχνικές προκλήσεις και

δ) η αποφυγή του επαγγελματικού διαχωρισμού μεταξύ ανδρών και γυναικών.

Επίσης, το ελληνικό κράτος έχει θεσπίσει έναν αριθμό ασφαλιστικών και φορολογικών μέτρων, ενώ έχει θεσπιστεί και μια ομάδα μέτρων για τη διατήρηση επιδομάτων και συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων των εργαζομένων που ανήκουν στις ευάλωτες ομάδες και εργάζονται σε κοινωνικές επιχειρήσεις. Παράλληλα, μια σειρά από χρηματοδοτικά εργαλεία έχουν προβλεφθεί, καθώς και φορολογικές απαλλαγές για το ποσό των κερδών των κοινωνικών επιχειρήσεων που προορίζονται για τη δημιουργία αποθεματικών.

¹¹ kdvm.gr/Media/Default/Pdf%20enotites/1.2.pdf

Η κοινωνική οικονομία στην Ελλάδα νομικά κατοχυρώθηκε με το Ν.2716/1999 όπου καθορίζονται οι Κοινωνικοί Συνεταιρισμοί Περιορισμένοι Ευθύνης (Κοι.Σ.Π.Ε.) με βασικό ρόλο την ενσωμάτωση στην αγορά εργασίας ατόμων με ψυχοκοινωνικά προβλήματα. Ωστόσο, οι Κοι.Σ.Πε είναι δυνατόν να έχουν παραγωγικές, καταναλωτικές, εμπορικές, πιστωτικές, εκπαιδευτικές και πολιτικές υπηρεσίες. Η νομοθεσία που αφορά στην κοινωνική οικονομία και στην κοινωνική επιχειρηματικότητα επικαιροποιείται με το Ν. 4019/2011 από όπου προκύπτει μια νέα μορφή κοινωνικής επιχείρησης, η λεγόμενη Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση (Κοιν.Σ.Επ.). Ειδικότερα, αυτός ο τύπος κοινωνικής επιχείρησης μπορεί να λάβει τη μορφή αστικού συνεταιρισμού με κοινωνική αποστολή και έχει εμπορική ιδιότητα.

Τα μέλη μιας Κοιν.Σ.Επ. μπορεί να είναι είτε φυσικά πρόσωπα είτε φυσικά πρόσωπα και νομικά πρόσωπα.

Ορισμένα χρήσιμα στοιχεία του Ν.4019/2011 για την κατανόηση των κοινωνικών επιχειρήσεων είναι:

(α) η καταγραφή των ιδρυόμενων κοινωνικών επιχειρήσεων στο Μητρώο Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας,

(β) ο αστικός και συνεταιριστικός χαρακτήρας των κοινωνικών επιχειρήσεων που υπάγονται στο αστικό δίκαιο και επιβάλλεται η υπογραφή του καταστατικού από επτά άτομα, όπως επιβάλλεται και με τους αστικούς συνεταιρισμούς,

(γ) η σύνθεση των μελών δύναται να είναι τουλάχιστον κατά τα 2/3 από φυσικά πρόσωπα και το υπόλοιπο 1/3 να αποτελείται από νομικά πρόσωπα,

(δ) η συμμετοχή των φυσικών μελών δεν συνδέεται με ασφαλιστικές και φορολογικές υποχρεώσεις,

(ε) η διανομή των κερδών στα μέλη θεωρείται απαγορευμένη ενέργεια παρά μόνο στην περίπτωση όπου αυτά ταυτόχρονα αποτελούν τους εργαζόμενους της επιχείρησης σε ποσοστό 37%. Το υπόλοιπο 5% παρακρατείτε ως αποθεματικό και το υπόλοιπο ποσό μοιράζεται ως δώρο για την αύξηση της παραγωγικότητας στους εργαζομένους,

(στ) οι πόροι μπορεί να είναι από τις εμπορικές δραστηριότητες της επιχείρησης, από δωρεές τρίτων και από εισφορές δημόσιων οργανισμών.

2.2 Η ΣΧΕΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΜΕ ΑΛΛΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

Πρώτο και πολύ σημαντικό αποτέλεσμα των δραστηριοτήτων των οργανισμών της κοινωνικής επιχειρηματικότητας είναι η συμβολή τους στην αύξηση και τη διαφοροποίηση της προσφοράς υπηρεσιών σε οικογένειες και ιδιώτες¹².

Λόγω της εκ των κάτω φύση τους, αυτοί οι οργανισμοί μπόρεσαν να προσδιορίσουν τις αναδυόμενες ανάγκες και να αναπτύξουν κατάλληλες απαντήσεις, συχνά χωρίς την υποστήριξη του δημόσιου τομέα.

Σιγά σιγά όμως οι δραστηριότητες αυτών των οργανισμών έτυχαν της αναγνώρισης και της στήριξης του κράτους και ιδιαίτερα σε ορισμένες περιπτώσεις ενταχτήκαν και στο δημόσιο σύστημα πρόνοιας.

Η ικανότητα του εντοπισμού των αναδυόμενων αναγκών και ανάπτυξης κατάλληλων απαντήσεων οφείλεται σε μεγάλο μέρος στην ύπαρξη πολλών ενδιαφερομένων μερών εντός των εν λόγω οργανισμών, στην διακυβέρνηση των οποίων συχνά συμμετέχουν εργαζόμενοι, πελάτες και εθελοντές, διασφαλίζοντας ότι οι νέες υπηρεσίες που αναπτύσσονται και παρέχονται είναι εγγύτερα στις ανάγκες των τοπικών κοινοτήτων.

Η ιστορία των κοινωνικών επιχειρήσεων δείχνει πως ανέκαθεν υπήρχαν ευέλικτοι και καινοτόμοι οργανισμοί έτοιμοι να ανταποκριθούν στις αναδυόμενες ανάγκες των μερών που τους συναπαρτίζουν.

Λόγω αυτών των χαρακτηριστικών αλλά και λόγω της δραστηριοποίησης τους στην αγορά και της συνακόλουθης ανάγκης να διατηρούν υψηλό βαθμό αποδοτικότητας οι οργανισμοί κοινωνικής οικονομίας συμβάλλουν επίσης ουσιαστικά στην κοινωνική οικονομία. Επίσης συμβάλλουν ουσιαστικά στην κοινωνική καινοτομία αναπτύσσοντας διαρκώς νέα προϊόντα και υπηρεσίες για την κάλυψη αναγκών.

¹² https://webapi.eesc.europa.eu/.../ces6135-2013_00_00_tra_ac_el.doc

Είναι μεγάλο το ποσοστό των κοινωνικών επιχειρήσεων που εργάζονται για την επίτευξη συστημικής αλλαγής, εισάγοντας νέα επιχειρηματικά πρότυπα, επιφέροντας αλλαγές στις αλυσίδες αξίας, ενεργοποιώντας ανεκμετάλλευτα talέντα και αξιοποιώντας ανεκμετάλλευτους πόρους.

Εκτός των άλλων, οι οργανισμοί κοινωνικής οικονομίας προάγουν αποτελεσματικά την επιχειρηματικότητα και τη δημιουργία επιχειρήσεων με διάφορους τρόπους.

Πρώτον, κατευθύνουν την οικονομική δραστηριότητα σε χώρους παραμελημένους εξαιτίας χαμηλής κερδοφορίας. Αυτή είναι η περίπτωση, για παράδειγμα, γεωργικών συνεταιρισμών οι οποίοι διατηρούν τη βιωσιμότητα της γεωργικής δραστηριότητας ακόμη και σε περιοχές με μεγάλο κόστος παραγωγής, όπως οι ορεινές περιοχές.

Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση καταναλωτικών συνεταιρισμών και συνεταιριστικών τραπεζών, που συχνά είναι οι μόνοι τύποι οργανισμών που προσφέρουν καταναλωτικά αγαθά και χρηματοπιστωτικά προϊόντα ακόμη και σε απομακρυσμένες περιοχές.

Ο δεύτερος τρόπος με τον οποίο οι οργανισμοί κοινωνικής οικονομίας συνεισφέρουν στην επιχειρηματικότητα είναι η μετάγχιση επιχειρηματικής νοοτροπίας σε τομείς που παραδοσιακά θεωρούνταν εκτός του πεδίου της επιχειρηματικής συμπεριφοράς. Αυτό ισχύει ιδίως για τις κοινωνικές επιχειρήσεις, οι οποίες έφεραν μια επιχειρηματική προσέγγιση στην παροχή κοινωνικών, υγειονομικών και εκπαιδευτικών υπηρεσιών.

Επιπλέον, όλες οι δραστηριότητες που εντάσσονται στο πλαίσιο της κοινωνικής οικονομίας και της κοινωνικής επιχειρηματικότητας δημιουργούν βεβαίως νέα απασχόληση, αλλά και διαβάλλουν στη διατήρηση των υφιστάμενων θέσεων εργασίας, όπως στην περίπτωση της μετατροπής υφιστάμενων εταιρειών σε οργανισμούς κοινωνικής οικονομίας (κυρίως εργατικούς συνεταιρισμούς), προκειμένου να συνεχίσουν τη δραστηριότητά τους, όταν οι προηγούμενοι ιδιοκτήτες αποφασίζουν για διάφορους λόγους να αποσυρθούν¹³.

¹³ BROOKS ARTHUR C., 2010, «ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ: ΜΙΑ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ», 1^Η ΕΚΔΟΣΗ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΛΛΗΝ ΑΘΗΝΑ

Αξίζει ακόμη να σημειωθεί ότι οι νέες θέσεις εργασίας συχνά ωφελούν άτομα με δυσχερή πρόσβαση στην αγορά εργασίας της ευρύτερης οικονομίας, όπως γυναίκες και νέοι.

Τα τελευταία χρόνια αναμένεται όλο και πιο πολύ από τους οργανισμούς κοινωνικής οικονομίας και κοινωνικής επιχειρηματικότητας να συμβάλουν στον μετριασμό των δυσμενών επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης και πιθανόν να χαράξουν μια πορεία προς ένα διαφορετικό πρότυπο οικονομικής ανάπτυξης.

Ανάμεσα στους παράγοντες που συντελούν σε αυτήν την τάση είναι και η μετατόπιση του καταναλωτικού υποδείγματος προς μια εντονότερη ζήτηση προσωπικών και κοινοτικών υπηρεσιών, οι οποίες δεν μπορούν να παρέχονται εύκολα από τους υφιστάμενους ιδιωτικούς και δημόσιους φορείς.

Ως αποτέλεσμα υπάρχει μεγαλύτερη ανάγκη για οργανισμούς κοινωνικής οικονομίας τόσο στους παραδοσιακούς τομείς όπου πάντα υπήρξαν ενεργοί όσο και σε νέα πεδία δραστηριότητας.

Η ικανότητα ανταπόκρισης των κοινωνικών επιχειρήσεων στις αναδυόμενες ανάγκες μπορεί σε μεγάλο βαθμό να συνοψιστεί στην έννοια της κοινωνικής καινοτομίας η οποία γίνεται όλο και πιο δημοφιλής τα τελευταία χρόνια.

Λόγω της εγγύτητάς τους στους χρήστες και το τοπικό περιβάλλον, οι κοινωνικές επιχειρήσεις βρίσκονται σε κομβική θέση ώστε να αφογκράζονται τις αναδυόμενες κοινωνικές ανάγκες και να αναπτύσσουν καινοτόμες απαντήσεις σε αυτές.

Η κοινωνική αποστολή αυτών των οργανισμών, σε συνδυασμό με την επιχειρηματική τους φύση, διασφαλίζει ότι οι καινοτομίες στις οποίες συμμετέχουν στοχεύουν στην αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων. Ιστορικά, υπηρεσίες που έχουν πλέον ενσωματωθεί στο σύστημα πρόνοιας αποτελούν παραδείγματα πρωτοβουλιών κοινωνικής καινοτομίας που γεννήθηκαν στο χώρο της κοινωνικής οικονομίας. Μάλιστα, το ίδιο συμβαίνει τώρα όσον αφορά νέους τομείς δραστηριότητας, όπως η εκπαίδευση, οι πηγές ανανεώσιμης ενέργειας και η ενσωμάτωση των μεταναστών.

2.3 ΟΙ ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ

Παρά τον θετικό αντίκτυπο των οργανισμών κοινωνικής επιχειρηματικότητας στις κοινότητές τους και την γενικότερη οικονομία και κοινωνία, σημαντικά εμπόδια εξακολουθούν να παρακωλύουν την ανάπτυξή τους.

Το πρώτο από αυτά τα εμπόδια οφείλεται στο γεγονός της έλλειψης ορατότητας που εξακολουθεί να επηρεάζει το κομμάτι αυτό της οικονομίας, η οποία οδηγεί σε ένα έλλειμμα ευαισθητοποίησης και αναγνώρισης της κοινωνικής αξίας που παράγει.

Ως επακόλουθο, η «κυρίαρχη» οικονομική νοοτροπία μας συνεχίζει να εστιάζει στην ιδιοτέλεια και την ατομική πρωτοβουλία παρά σε συλλογικές και αλτρουιστικές συμπεριφορές. Η έλλειψη ευαισθητοποίησης δεν οφείλεται μόνο στην απουσία κάλυψης από τα μέσα ενημέρωσης – αντιθέτως, εκκινεί από την έλλειψη εκπαίδευσης πάνω στα συγκεκριμένα θέματα.

Ενώ τα μαθήματα επιχειρηματικότητας αρχίζουν να κάνουν την εμφάνισή τους στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα, από το δημοτικό μέχρι τις σχολές διοίκησης επιχειρήσεων, η τυπική εκπαίδευση και κατάρτιση σε θέματα κοινωνικής επιχειρηματικότητας είναι σε μεγάλο βαθμό απύσχα από τις αίθουσες διδασκαλίας. Αυτό συνεπάγεται ακόμα ότι είναι πολύ δυσκολότερο για τις επιχειρήσεις κοινωνικής οικονομίας να βρίσκουν προσωπικό και διευθυντές με τις απαιτούμενες νοοτροπίες, δεξιότητες και ικανότητες, σε σύγκριση με τις συμβατικές επιχειρήσεις.

Η έλλειψη εξειδικευμένης κατάρτισης και εκπαίδευσης αποτελεί έναν μόνο από τους παράγοντες που θέτουν τους οργανισμούς της κοινωνικής επιχειρηματικότητας σε θέση συγκριτικού μειονεκτήματος σε σύγκριση με τις συμβατικές επιχειρήσεις.

Άλλη σημαντική διάσταση που δεν έχει αναπτυχθεί επαρκώς για τους οργανισμούς κοινωνικής οικονομίας και τις κοινωνικές επιχειρήσεις σε σχέση με τις εταιρείες είναι εκείνη των δικτύων υποστήριξης και υποδομής, τα οποία παρέχουν τις κατάλληλες υπηρεσίες επιχειρηματικής ανάπτυξης. Αυτές μπορούν να ποικίλλουν από υπηρεσίες στρατηγικού σχεδιασμού και παροχής συμβουλών μέχρι φυτώρια επιχειρήσεων ειδικά προσαρμοσμένα στις ανάγκες των οργανισμών κοινωνικής οικονομίας και τις κοινωνικές επιχειρήσεις¹⁴.

¹⁴ www.diotima.org.gr/.../4.-ΕΡΓΑΛΕΙΟ-ΣΥΥ-ΓΙΑ-ΚΟΙΝ-ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑ...

Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι εν λόγω οργανισμοί έχουν επιχειρήσει να αντιμετωπίσουν αυτή την πρόκληση αναθέτοντας στα δικά τους δίκτυα, κοινοπραξίες και οργανισμούς εκπροσώπησης να εκτελούν κάποιες από τις παραπάνω λειτουργίες. Μολαταύτα, η προσφορά αυτών των υπηρεσιών απέχει ακόμη πολύ από την κάλυψη της ζήτησης. Η πρόσβαση σε χρηματοδότηση αποτελεί άλλο ένα ζήτημα ζωτικής σημασίας για τους οργανισμούς κοινωνικής οικονομίας, οι οποίοι συχνά δυσκολεύονται να αποκτήσουν πρόσβαση στις ίδιες επιλογές χρηματοδότησης που είναι διαθέσιμες για τις συμβατικές επιχειρήσεις λόγω των χαρακτηριστικών τους

Καθώς σε αυτό το ζήτημα έχει δοθεί ιδιαίτερη έμφαση, ένα ευρύ φάσμα νέων επιλογών βρίσκεται σε φάση ανάπτυξης, από την επένδυση κοινωνικού αντίκτυπου μέχρι ειδικά χρηματοπιστωτικά μέσα (όπως το ευρωπαϊκό ταμείο κοινωνικής επιχειρηματικότητας, που συστάθηκε πρόσφατα ως μια πανευρωπαϊκή μορφή επενδυτικού οχήματος με έμφαση στη χρηματοδότηση κοινωνικών επιχειρήσεων).

Πρόσθετη πρόκληση συνιστά η απουσία ενιαίου ρυθμιστικού πλαισίου στις διάφορες χώρες.

Όπως είδαμε, σε αντίθεση με τις συμβατικές επιχειρήσεις, οι τύποι επιχειρήσεων που ανήκουν στο σύμπαν της κοινωνικής οικονομίας και της κοινωνικής επιχειρηματικότητας αναγνωρίζονται και ρυθμίζονται διαφορετικά από χώρα σε χώρα, γεγονός που θέτει σημαντικά προσκόμματα στην ανάπτυξή τους, ιδίως πέρα από τα εθνικά σύνορα. Μάλιστα, ακόμη και στο εσωτερικό πολλών χωρών, οι οργανισμοί κοινωνικής οικονομίας έχουν ανακύψει ως επί το πλείστον αυτοφυώς και εκ των κάτω, χωρίς εκτεταμένη στήριξη από κάποια πολιτική ή ρυθμιστικά πλαίσια που θα μπορούσαν να συμβάλουν στην ανάπτυξη και τη μεγέθυνση τους. Η περίπτωση των ιταλικών συνεταιρισμών αποτελεί καλό σχετικό παράδειγμα, καθώς επρόκειτο για μια εντελώς νέα οργανωτική μορφή που παρείχε νέες κοινωνικές υπηρεσίες, και η οποία πρωτίστως αποτελούσε καρπό της πρωτοβουλίας ομάδων εθελοντών, παρά την έλλειψη νομικής αναγνώρισης αυτού του τύπου επιχείρησης μέχρι την ψήφιση ειδικού νόμου το 1991.

2.4 ΠΩΣ ΜΠΟΡΕΙ ΜΙΑ ΤΕΤΟΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΝΑ ΒΟΗΘΗΣΕΙ ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ

Οι κοινωνικές επιχειρήσεις, έχουν ως κύριο στόχο την ενίσχυση του κοινωνικού συνόλου. Κάτι τέτοιο, το επιτυγχάνουν είτε με την ανακύκλωση και μεταποίηση διάφορων υλικών και τη διάθεσή τους στην αγορά, είτε με την προώθηση του τοπικού, συλλογικού, συμφέροντος η οποία επιφέρει και την τοπική (ή περιφερειακή) ανάπτυξη, είτε με την ένταξη ατόμων των ευπαθών κοινωνικών ομάδων, είτε με διάφορους τρόπους προώθησης της σωτηρίας του περιβάλλοντος.

Υπάρχουν παραδείγματα τέτοιων οργανισμών στον τομέα της κοινωνικής οικονομίας, που αφορούν διάφορους τομείς, παγκοσμίως:

1. Στον τομέα της παιδείας και επιμόρφωσης
 - Μη κερδοσκοπικές εταιρείες μελετών, ερευνών και σπουδών
 - Εκδοτικές δραστηριότητες, τοπικές εφημερίδες, περιοδικά, ακόμη και βιβλία
 - Δια βίου μάθηση
 - Επαγγελματική κατάρτιση και αποκατάσταση

2. Στον τομέα της κοινωνικής αλληλεγγύης:
 - Κοινωνικά παντοπωλεία
 - Εταιρείες που λειτουργούν κέντρα δημιουργικής απασχόλησης, φιλοξενίας και ψυχαγωγίας παιδιών, ηλικιωμένων ή ΑΜΕΑ

3. Στον τομέα του πολιτισμού:
 - Διάφορα μουσεία, βιβλιοθήκες, πολιτιστικά κέντρα, φεστιβάλ
 - Συμβουλευτικές εταιρείες διατήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς και για την πολιτιστική ανάπτυξη

4. Στον τομέα του περιβάλλοντος και της πράσινης ανάπτυξης:
 - Εταιρείες δασοπροστασίας και ανάπτυξης πρασίνου
 - Διαχείρισης οικότοπων και οι οικοσυστημάτων
 - Οικοτουρισμού και υπαίθριων δραστηριοτήτων
 - Τουριστικά καταλύματα που διαχειρίζονται συλλογικές οργανώσεις

- Εταιρείες παραγωγής ήπιων μορφών ενέργειας
- Αγροτικοί-οικοτεχνικοί-αγροτουριστικοί συνεταιρισμοί
- Λειτουργία εργαστηρίων: κεραμικής, κατασκευής και παλαίωσης ξύλινων εικόνων, κατασκευής εκκλησιαστικού και καλλιτεχνικού κεριού, κατασκευής ευχετήριων καρτών, ανθосύνθεσης-ανθοδετικής, θερμοκηπίου, πηλού, υφαντών, κεντημάτων, κούκλων, παραδοσιακών στολών κ.α.
- Εταιρείες διαχείρισης αποβλήτων και υδάτων
- Εταιρείες βιολογικών καλλιεργειών και οικολογικών προϊόντων
- Εταιρείες μελισσοκομίας και δενδροκομίας
- Αλιευτικές εταιρείες (μεταποίηση, τυποποίηση, παραγωγή και εκμετάλλευση αλιευτικών προϊόντων)
- Εταιρείες που παρέχουν υπηρεσίες και προϊόντα εστίασης και catering

5. Στον τομέα της συγκέντρωσης και διαχείρισης κεφαλαίου:

- Συνεταιριστικές ή «ηθικές» τράπεζες (Banca Etica)
- Εταιρείες λαϊκής βάσης – τοπικής ανάπτυξης
- Συμβουλευτική επιχειρήσεων και υλοποίησης ευρωπαϊκών και εθνικών προγραμμάτων

6. Στον τομέα της υγείας:

- Στον τομέα της υγείας εκτός από τα διάφορα μη κερδοσκοπικά ιδρύματα που υπάρχουν, έχουμε κοινωνικές επιχειρήσεις και συνεταιρισμούς για τη φροντίδα ηλικιωμένων ομάδων με ειδικά προβλήματα υγείας.

Υπάρχουν, όπως είπαμε νωρίτερα, και παραδείγματα τέτοιων επιχειρήσεων και στην Ελλάδα.

Οι τύποι των κοινωνικών επιχειρήσεων στη χώρα μας είναι:

- Οι συνεταιρισμοί γυναικών (αγροτουριστικού ή αστικού, υπάρχουν περίπου 110 γυναικείοι συνεταιρισμοί στην Ελλάδα)
- Οι αγροτικοί συνεταιρισμοί
- Οι κοινωνικοί συνεταιρισμοί περιορισμένης ευθύνης για άτομα με ψυχοκοινωνικά προβλήματα οι οποίοι διέπονται από το νόμο 2716 / 1999
- Τοπικά Σύμφωνα Απασχόλησης όπου στόχος τους είναι η προώθηση της απασχόλησης σε βιώσιμες και παραγωγικές δραστηριότητες

- Σύμφωνα με το ΦΕΚ 286/20/10/98 τα Ν.Π.Δ.Δ. καθώς και οι ειδικά πιστοποιημένοι φορείς που αναπτύσσουν δραστηριότητες για άτομα με νοητική υστέρηση, αυτισμό κ.α. μπορούν να λειτουργήσουν ως προστατευμένα παραγωγικά εργαστήρια.
- Κοινωνικές επιχειρήσεις οι οποίες δημιουργήθηκαν στα πλαίσια της EQUAL.
- Πολιτιστικοί- Μορφολογικοί Σύλλογοι
- Περιβαλλοντικές-Οικολογικές Οργανώσεις
- Εθελοντικές Οργανώσεις

2.5 ΠΩΣ ΕΠΗΡΕΑΖΕΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Σε συνθήκες κρίσης καταγράφεται διεθνώς μια τάση αύξησης του ρυθμού δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας στο πεδίο της κοινωνικής οικονομίας. Το φαινόμενο έχει δύο όψεις: η μία έχει να κάνει με την κινητοποίηση σε τοπικό, κυρίως, επίπεδο, της δημιουργικής πρωτοβουλίας της κοινωνικής οικονομίας που διαθέτει εν αφθονία τον τρίτο συντελεστή παραγωγής, τον εργασιακό, δηλαδή τον ανθρώπινο παράγοντα.

Τούτο επιτυγχάνεται με την αξιοποίηση ενός αλληλέγγυου συστήματος παραγωγής και διάθεσης αγαθών και υπηρεσιών που συνιστά την κοινωνική οικονομία της αλληλεγγύης. Το σύστημα αυτό τείνει στη διεύρυνση της επιρροής ενός τομέα όπου η μισθωτή και εξαρτημένη εργασία παραχωρεί τη θέση της σε οριζόντιες και δημοκρατικές σχέσεις (συν)εργασίας, με τελικό στόχο - πρόσταγμα την εξάλειψη της εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο¹⁵.

Η άλλη όψη - που είναι συμβατή με τις προωθούμενες στο πλαίσιο της κοινωνικής οικονομίας της αγοράς δράσεις - συνδέεται αφενός με τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης για κοινωνικά αποκλεισμένες και ευπαθείς ομάδες και την τεχνητή άμβλυνση των κοινωνικών συνεπειών της ανεργίας, και αφετέρου συνδέεται με την εναρμόνιση προς στόχους (όπως π.χ. αυτοί της ΕΕ) που έχουν τεθεί σχετικά με την ανταγωνιστικότητα, την ελαστικοποίηση των εργασιακών σχέσεων, τον περιορισμό του κοινωνικού φορτίου του κράτους.

¹⁵ CHELL, E. (2007). SOCIAL ENTERPRISE AND ENTREPRENEURSHIP: TOWARDS A CONVERGENT THEORY OF THE ENTREPRENEURIAL PROCESS, *INTERNATIONAL SMALL BUSINESS JOURNAL*

2.6 ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ Η ΣΧΕΣΗ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

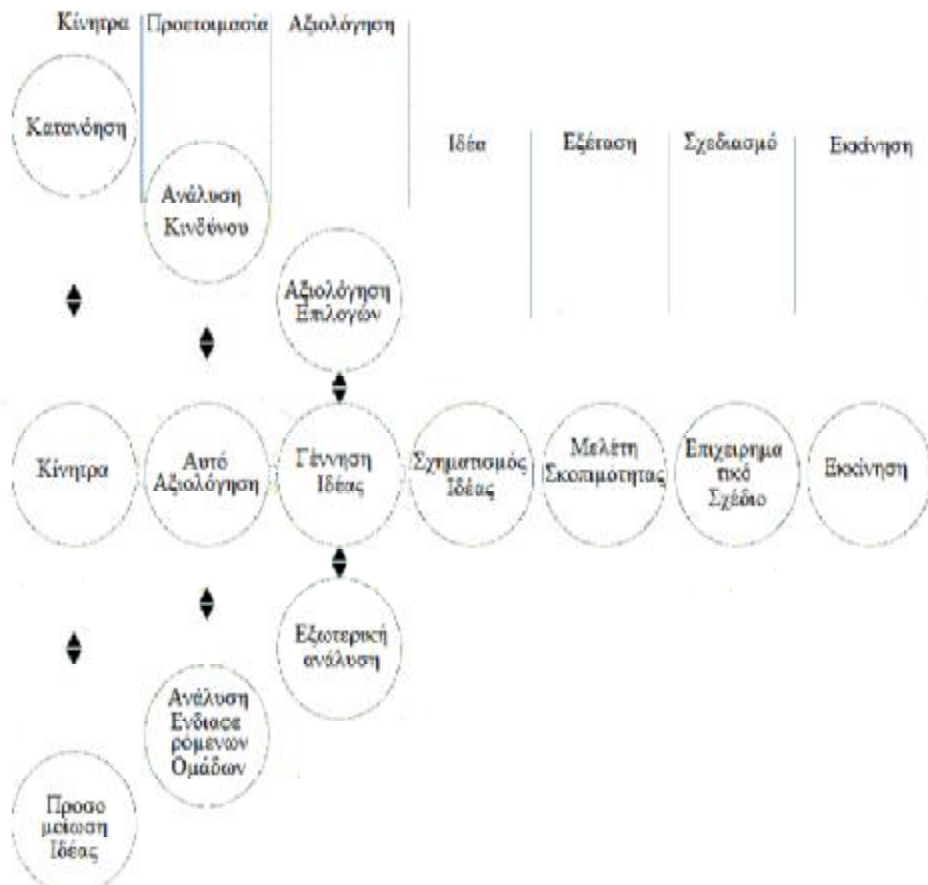
Η βαθμιαία απόσυρση του κράτους και η εξάρθρωση του κράτους πρόνοιας σε συνδυασμό με την παρατεταμένη συστημική κρίση, δημιούργησαν πρόσφορο έδαφος για την επέκταση δραστηριοτήτων στον τομέα της κοινωνικής οικονομίας. Σε αρκετές περιπτώσεις υπάρχει μια «εργαλειακή» αντίληψη για τους θεσμούς της κοινωνικής οικονομίας, στους οποίους μετακυλίνονται ευθύνες με σκοπό να επωμισθεί *η κοινωνία των πολιτών* μέρος των ευθυνών που αναλογούν στο κράτος.

Συχνά, δραστηριοποιούνται επιχειρήσεις κοινωνικής οικονομίας όχι με αφετηρία την ικανοποίηση πραγματικών αναγκών ούτε με αλληλέγγυα οριζόντια δικτύωση και κινητοποίηση «από τα κάτω» των οικονομικά ασθενέστερων, αλλά με κίνητρα βασισμένα σε διοχετευόμενους πόρους μέσω διαφόρων προγραμμάτων (αναπτυξιακών και άλλων). Οι κρατικοδίαιτες και προγραμματοβόρες αυτές επιχειρήσεις, όταν δεν αποτελούν τον ομφάλιο λώρο του κρατικού κορπορατισμού, αποδεικνύονται θνησιγενείς και διαλύονται όταν στερέψουν οι πηγές χρηματοδότησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΑΣ

3.1 ΙΔΡΥΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Τα κύρια βήματα που θα πρέπει να ακολουθήσει κάποιος για να αναπτύξει μια κοινωνική επιχείρηση είναι τα ακόλουθα επτά¹⁶:

¹⁶ www.kdvm.gr/Media/Default/Pdf%20enotites/1.2.pdf

A) Τα κίνητρα

Σε αυτό το βήμα κάθε ενδιαφερόμενος που θέλει να επενδύσει στην κοινωνική επιχειρηματικότητα πρέπει να εντοπίσει και να καταγράψει τα ενδεχόμενα κίνητρα που θεωρεί σημαντικά για να αναλάβει μια τέτοια πρωτοβουλία. Πρέπει, αρχικά, να αποκαλυφθούν κίνητρα όπως είναι:

(α) η δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης για ανθρώπους με ειδικές δεξιότητες και εργαζόμενους που ανήκουν στις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού,

(β) η ίδρυση συνεργατικής επιχείρησης για την αποδοτικότερη διαχείριση και τη διασπορά του κινδύνου σε περισσότερα άτομα σε περίπτωση αποτυχίας του εγχειρήματος,

(γ) η ίδρυση κοινωνικής επιχείρησης για τη συμβολή στο κοινωνικό προϊόν σε τομείς όπου το κράτος αποτυγχάνει και ο ιδιωτικός τομέας αποφεύγει.

Επίσης, ο ενδιαφερόμενος πρέπει να αναρωτηθεί αρχικά για τις γνώσεις τους για τις κοινωνικές επιχειρήσεις, ποιος είναι ο σκοπός ίδρυσής τους και ποια είδη κοινωνικών επιχειρήσεων υπάρχουν. Η ίδρυση μιας κοινωνικής επιχείρησης θέλει αρχικά επιχειρηματίες με κοινωνικές ευαισθησίες και πάθος για την προστασία των κοινωνικά ευάλωτων ομάδων.

Επίσης, σε αυτό το βήμα θα πρέπει να εκπονηθούν δυο επιμέρους έρευνες από τον ενδιαφερόμενο επιχειρηματία. Η πρώτη έρευνα θα πρέπει να εστιάσει στο κατά πόσο υπάρχει κάποια ιδέα στην κοινωνική οικονομία που θα ήταν κατάλληλη ώστε να επενδυθούν χρήματα και να ιδρυθεί μια νέα επιχείρηση. Αν και η προθυμία και το πάθος του επιχειρηματία είναι αναγκαίες συνθήκες για την ίδρυση μιας κοινωνικής επιχείρησης, εντούτοις δεν αποτελούν τις ικανές συνθήκες επιτυχίας. Θα πρέπει περαιτέρω να υπάρχει μια ιδέα στην οποία θα επενδύσουν οι ενδεχόμενοι επιχειρηματίες.

Το δεύτερο που θα πρέπει να πραγματοποιηθεί είναι η προσομοίωση της ιδέας, ώστε να φανούν εκ των προτέρων οι πιθανές δυναμικές και αδυναμίες εφαρμογής της επιχειρηματικής ιδέας. Με τον τρόπο αυτό θα αποκαλυφθεί καλύτερα ο κίνδυνος που αναλαμβάνεται από τους ενδιαφερόμενους επιχειρηματίες κατά την υλοποίηση της επιχειρηματικής ιδέας.

B) Προετοιμασία

Σε αυτό το βήμα, οι ενδιαφερόμενοι επιχειρηματίες ενδείκνυται να διερευνήσουν μια σειρά από θέματα που μπορεί να συνοψιστούν σε τρεις κύριες κατηγορίες, τις ακόλουθες:

- (α) τους σκοπούς του οργανισμού,
- (β) τις απαιτήσεις των ενδιαφερόμενων ομάδων,
- (γ) την ανάλυση των ενδεχόμενων κινδύνων.

Για την καταγραφή των σκοπών της προτεινόμενης κοινωνικής επιχείρησης επιβάλλεται να προσδιοριστούν οι θεμελιώδεις αρχές που θα βασίζεται ο οργανισμός, οι απαραίτητες δραστηριότητες που αξίζει να αναπτυχθούν, οι ικανότητες των ενδιαφερόμενων επιχειρηματιών και εργαζομένων για να πετύχουν τους σκοπούς της επιχείρησης, τα σχέδια της επιχείρησης να αντιμετωπίσει τις ενδεχόμενες κοινωνικές και οικονομικές προκλήσεις και τα σχέδια για τη συνεχή αξιολόγηση του ανθρώπινου δυναμικού ως προς την καταλληλότητα για την επίτευξη των σκοπών της επιχείρησης.

Η ανάλυση των ενδιαφερόμενων ομάδων είναι μια προσέγγιση που έχει μεταφερθεί στις επιχειρήσεις τις τελευταίες δεκαετίες περισσότερο ως ένα ακαδημαϊκό επινόημα και όχι απαραίτητα ως ένα πρακτικό εργαλείο. Η έννοια των ενδιαφερόμενων ομάδων μεταφέρει το κέντρο βάρους της επιχείρησης από τους μετόχους (shareholders) σε μια πλειάδα ομάδων που ενδιαφέρονται για τη λειτουργία της επιχείρησης (stakeholders), δηλαδή στους εργαζόμενους, στους διοικητές, στους χρηματοδότες, στην κοινωνία και στους πελάτες.

Στην κοινωνική επιχειρηματικότητα, η έννοια των ενδιαφερόμενων ομάδων έχει μια ιδιαίτερη σπουδαιότητα μιας και εξ ορισμού οι κοινωνικές επιχειρήσεις έχουν κεντρική επιδίωξη να ικανοποιήσουν σαφώς συγκεκριμένες ομάδες του πληθυσμού και του επιχειρηματικού σχηματισμού (λ.χ. τους εργαζόμενους και τους συνεταιίρους).

Γ) Αξιολόγηση της Ιδέας

Σε αυτό το βήμα είναι αναγκαίο να αναπτυχθεί μια έρευνα για τη σπουδαιότητα της επιχειρηματικής ιδέας. Ειδικότερα, μια σειρά από ερωτήματα συνιστούν αυτή τη διαδικασία όπως ποιο είναι το κατάλληλο επιχειρηματικό μοντέλο για τη διαχείριση της ιδέας;

Υπάρχουν εναλλακτικές ιδέες που θα μπορούσαν να αναιρέσουν την ιδέα; Υπάρχουν στοιχεία που θα μπορούσαν να αποδυναμώσουν ή να ενδυναμώσουν την ιδέα;

Η βασική παραδοχή που θα άξιζε να γίνει είναι ότι κανένας δεν μπορεί εκ των προτέρων να είναι ασφαλής για την επιτυχία της ιδέας του, παρά μόνο αφού την υλοποιήσει. Δεδομένης αυτής της λογικής παραδοχής, η ανάπτυξη επιχειρηματικών ιδεών μπορεί να διακριθεί σε δύο κατηγορίες: α) το σταδιακό σχεδιασμό μιας επιχειρηματικής ιδέας και β) το σχεδιασμό της επιχειρηματικής ιδέας από το μηδέν.

Δ) Ιδέα

Σε αυτό το βήμα καταβάλλεται προσπάθεια, ώστε να αναδειχθεί ο βαθμός ανταπόκρισης της ιδέας στην αγορά, δηλαδή διερευνώνται οι πιθανότητες ώστε η ιδέα να είναι βιώσιμη. Μια σειρά από θέματα εγείρονται, όπως είναι ο εντοπισμός των ενδεχόμενων καταναλωτών και το ενδεχόμενο να καλυφθούν οι προτιμήσεις των σημερινών καταναλωτών από το παραγόμενο προϊόν ή υπηρεσία.

Κρίνεται απαραίτητο σε αυτό το βήμα να εκπονηθεί έρευνα αγοράς για να εντοπιστούν οι ενδεχόμενοι καταναλωτές του προϊόντος ή της υπηρεσίας που επρόκειτο να παραχθεί, καθώς και το ύψος της τιμής που θα ήταν πρόθυμοι να πληρώσουν για να αποκτήσουν το προϊόν ή την υπηρεσία. Επιπρόσθετα, είναι απαραίτητο να υπολογιστούν τα ενδεχόμενα έσοδα που θα εισρεύσουν στην επιχείρηση από τις πωλήσεις της, ενώ θα πρέπει να υπολογιστεί η πωλούμενη ποσότητα προϊόντος που επιτυγχάνεται το νεκρό σημείο της επιχείρησης (δηλαδή, τα έξοδα ισούνται με τα έσοδα).

Επίσης, στα έσοδα θα πρέπει συνυπολογιστούν οι δωρεές ιδιωτών και τα κεφάλαια που ενδεχομένως να εισρεύσουν από τις κρατικές υπηρεσίες στα πλαίσια των κοινοτικών κονδυλίων για την κοινωνική οικονομία.

Η έρευνα πρέπει επίσης να επεκταθεί στον τύπο της διαφήμισης και τα μέσα επικοινωνίας που θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν για την προώθηση του προϊόντος.

Σημαντικό τμήμα της έρευνας θα εστιαστεί στη λειτουργία της επιχείρησης και κυρίως στις ανάγκες της σε ανθρώπινο δυναμικό (λ.χ. εκπαιδευμένο, εξειδικευμένο, ανειδίκευτο) και στον απαραίτητο εξοπλισμό για την παραγωγή του προϊόντος.

Ε) Εξέταση

Σε αυτό το βήμα πραγματοποιείται μια σε βάθος εξέταση του σκοπού της επιχείρησης. Μέχρι τώρα, ο ενδιαφερόμενος επιχειρηματίας έχει εντοπίσει την αγορά και επεκτείνεται στον υπολογισμό του εύρους της αγοράς που θα ήταν κατάλληλο, ώστε η επιχειρηματική ιδέα του να είναι βιώσιμη. Σε αυτό το βήμα, μια έρευνα αγοράς θα εκπονηθεί σχετικά με ζητήματα όπως είναι το προϊόν ή η υπηρεσία, το προφίλ των καταναλωτών, το επίπεδο του ανταγωνισμού, την τιμολογιακή πολιτική, τη γεωγραφική περιοχή προώθησης του προϊόντος και τις στρατηγικές μάρκετινγκ. Επίσης, σε βάθος ανάλυση θα πραγματοποιηθεί για τον εντοπισμό των χρηματοδοτικών πηγών που είναι απαραίτητες για την επένδυση. Τέλος, θα εντοπιστούν και θα καταγραφούν όλα τα ενδεχόμενα εμπόδια που θα επιδράσουν αρνητικά στην υλοποίηση της ιδέας και θα προσδιοριστεί σαφώς ο κοινωνικός χαρακτήρας της ιδέας.

ΣΤ) Σχεδιασμός

Στο βήμα αυτό αναπτύσσεται ένα ολοκληρωμένο επιχειρησιακό σχέδιο για την υλοποίηση της επιχειρηματικής ιδέας. Στην πραγματικότητα εδώ αναπτύσσονται δύο τεχνικές για να εντοπιστούν οι παράγοντες που απειλούν τη βιωσιμότητα της ιδέας. Η πρώτη τεχνική είναι η SWOT που προκύπτει από τα αρχικά των λέξεων δυναμικές (strengths), αδυναμίες (weaknesses), ευκαιρίες (opportunities) και κίνδυνοι (threats).

Αυτές οι λέξεις αποτελούν τέσσερις υποενότητες που πρέπει ο κάθε ενδιαφερόμενος επιχειρηματίας να διερευνήσει, προκειμένου να επενδύσει σε μια επιχείρηση. Οι πρώτες δύο υποενότητες (οι δυναμικές και οι αδυναμίες) αφορούν στους εσωτερικούς παράγοντες της επένδυσης δηλαδή τις αποτυχίες ή τις δυναμικές που μπορεί να συνδέονται με το προσωπικό ή με τη διαχείριση της επιχείρησης.

Ενώ, στις επόμενες δυο υποενότητες καταγράφονται ευκαιρίες και κίνδυνοι που ενδεχομένως να επιδράσουν στην επιχειρηματική ιδέα από το εξωτερικό περιβάλλον ως αποτέλεσμα των οικονομικών και κοινωνικών αλλαγών.

Η δεύτερη τεχνική που θα πρέπει να εφαρμοστεί στη συγκεκριμένη ενότητα είναι η PEST. Σύμφωνα με την PEST τεχνική θα πρέπει να πραγματοποιηθεί ανάλυση του πολιτικού, του οικονομικού, του κοινωνικού και του υφιστάμενου τεχνολογικού περιβάλλοντος, ώστε να εντοπιστούν οι ευκαιρίες και οι αδυναμίες για την υλοποίηση της επιχειρηματικής ιδέας.

Η) Εκκίνηση – Έναρξη

Σε αυτό το βήμα θα υλοποιηθεί το ολοκληρωμένο σχέδιο που αναπτύχθηκε σε αυτή την ενότητα. Δηλαδή, θα αρχίσει η λειτουργία της επιχείρησης.

3.2 ΕΙΔΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Η κατηγοριοποίηση των επιχειρήσεων συνήθως γίνεται με βάση τη νομική τους μορφή και τις κοινές αρχές που υπηρετούν¹⁷.

Διακρίνονται σε:

- ο Συνεταιρισμούς
- ο Εταιρείες ή κοινωνίες αλληλοβοήθειας
- ο Σωματεία, ενώσεις, μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς
- ο Ταμεία αλληλασφάλισης
- ο Μη κερδοσκοπικές παραγωγικές επιχειρήσεις
- ο Αναπτυξιακές Συμπράξεις και οργανισμούς προώθησης της απασχόλησης
- ο Ιδρύματα, φιλανθρωπικές, εθελοντικές και μη κερδοσκοπικές οργανώσεις
- ο Τοπικές παραγωγικές δραστηριότητες
- ο Ενώσεις εθελοντικής εργασίας

¹⁷ ΚΥΡΙΑΚΙΔΟΥ Ο., 2014, «ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ», ΕΚΔΟΣΕΙΣ ROSILI, ΑΘΗΝΑ

- ο Οργανώσεις γειτονιάς
- ο Κοινωνικές πρωτοβουλίες για την υγεία, την παιδεία, την κατοικία και
- ο Εναλλακτικές τράπεζες

Υπάρχουν ωστόσο και άλλου τύπου κατηγοριοποιήσεις που στηρίζονται σε διαφορετικά, ίσως και πιο ολιστικά κριτήρια. Με βάση την πρώτη έρευνα του Ευρωπαϊκού Δικτύου για τη δράση Κοινωνικών Επιχειρήσεων στην οποία συμμετείχαν 15 κράτη μέλη της ΕΕ, οι ερευνητές κατέληξαν σε μια προσέγγιση για τις κοινωνικές επιχειρήσεις η οποία, εκτός από τις τρεις βασικές διαστάσεις που είναι κοινώς αποδεκτές (επιχειρηματική δραστηριότητα, κοινωνικούς σκοπούς και συμμετοχική διοίκηση) περιλαμβάνει και μια σειρά άλλους δείκτες. Συγκεκριμένα, το Ευρωπαϊκό Δίκτυο για τη δράση Κοινωνικών Επιχειρήσεων (EMES) έχει θέσει τα παρακάτω κριτήρια που διέπουν την λειτουργία μιας κοινωνικής επιχείρησης¹⁸.

A) Οικονομικά χαρακτηριστικά των κοινωνικών επιχειρήσεων :

- * Συνεχής δραστηριότητα για την παραγωγή αγαθών ή/ και την παροχή υπηρεσιών.
- * Ανάλυση επιχειρηματικού κινδύνου.
- * Ένα ελάχιστο επίπεδο/ ποσοστό αμειβόμενης εργασίας.

B) Κοινωνικά χαρακτηριστικά των κοινωνικών επιχειρήσεων:

- * Εμφανής σκοπός προς όφελος της κοινωνίας (η δράση να παράγει θετικά αποτελέσματα για το σύνολο της τοπικής κοινωνίας).
- * Πρωτοβουλία που ξεκινάει από μια ομάδα πολιτών ή από οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών.

Γ) Διοίκηση κοινωνικών επιχειρήσεων:

- * Υψηλός βαθμός αυτονομίας
- * Σύστημα αποφάσεων που δεν προκρίνει την κατοχή του κεφαλαίου και στηρίζεται στην αρχή «ένα μέλος, μια φωνή»
- * Συμμετοχικός χαρακτήρας (που συμπεριλαμβάνει και τα άτομα τα οποία αφορά η δραστηριότητα) και άμεση διαδικασία λήψης αποφάσεων
- * Περιορισμένης έκτασης διανομή των κερδών.

¹⁸ www.diotima.org.gr/.../4.-ΕΡΓΑΛΕΙΟ-ΣΥΥ-ΓΙΑ-ΚΟΙΝ-ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑ...

Στη συνέχεια παρατίθενται παραδείγματα πρακτικών αλληλεγγύης και πρωτοβουλιών μικρής κλίμακας που αναπτύχθηκαν τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα ως απάντηση στην κρίση και την όξυνση του κοινωνικού αποκλεισμού.

Για παράδειγμα, όταν υπάρχει έλλειψη χρημάτων οι τοπικές κοινότητες μπορούν να στραφούν στην αλληλέγγυα ανταλλαγή χωρίς χρήματα και στα χαριστικά παζάρια.

Όταν υπάρχει έλλειψη τροφής μπορούν να στραφούν στην αυτοκαλλιέργεια, τους αυτό-διαχειριζόμενους κήπους και διατήρηση παραδοσιακών σπόρων, αλλά και στις συλλογικές κουζίνες.

Όταν αυξάνεται η ανεργία οι τοπικές κοινότητες μπορούν να στραφούν στους συνεταιρισμούς και τις εργασιακές κολεκτίβες, όταν υπάρχει έλλειψη στέγασης να στραφούν στις κοινωνικές καταλήψεις στέγης και στις οίκο-κοινότητες.

3.3 ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ακολουθεί μια καταγραφή των κυριότερων ελληνικών πρωτοβουλιών που αποτελούν ένα άλλο κόσμο, πέρα από την κρίση και διαθέτουν ιστοσελίδα:

ΤΟΠΙΚΑ ΑΝΤΑΛΛΑΚΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ, ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΧΡΟΝΟΥ ΚΑΙ ΔΙΚΤΥΑ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ- ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ

- Δίκτυο Φασούλι (Αττική), www.fasouli.wordpress.com
- Πανελλαδικό Δίκτυο Ανταλλαγής Αγαθών και Υπηρεσιών Χωρίς Χρήματα του Πελίτι, www.peliti.gr/pages/panelladiko_diktio.htm
- Τράπεζα χρόνου πλατείας Συντάγματος, www.time-exchange.gr
- Τράπεζας Χρόνου & Αλληλεγγύης Μοσχάτου, www.mesopotamia.gr/trapeza_xronou.htm
- Σύστημα Μονάδων Κοινωνικών Ανταλλαγών Λυκόβρυσης-Πεύκης, pelykoia.wordpress.com
- LETS NET (Ηράκλειο), www.lets.net.gr
- Δίκτυο Ανταλλαγών Χανίων, www.diktyoantallagonxanion.gr

- Ομάδα Τσουκνίδα (Ρέθυμνο), <http://tsouknidarethymno.gr>
- Καερέτι - Εναλλακτική οικονομία Ιεράπετρας, www.kaereti.gr
- Συριανό Δίκτυο ανταλλαγής υπηρεσιών και προϊόντων, sanosyros.wordpress.com
- Τράπεζα Ελεύθερου Χρόνου
- Δίκτυο Ανταλλαγής Υπηρεσιών δήμου Λαμιέων, www.lamia-city.gr/netexchange.php
- Ανταλλακτικό Δίκτυο Βέροιας, antalaktikoveria.blogspot.com
- Δίκτυο Ανταλλαγών του Ν. Πιερίας, noe.motherearth.gr/index.php?location=el&screen=welcome
- Οβολός (Πάτρα), www.ovolos.gr
- Μπουτσούνι ανταλλακτικό δίκτυο Κέρκυρας, boutsouni.blogspot.com
- Εναλλακτική Μονάδα Ροδόπης (EMPO), www.emro.gr
- Δίκτυο Ανταλλαγών και Αλληλεγγύης της Μαγνησίας (TEM), www.tem-magnisia.gr
- TEM- Φθιώτιδας, www.tem-ftthiotidas.gr
- Δίκτυο Ανταλλαγής Εργασίας και Προϊόντων (ΔΑΕΠ) Κέρκυρας, <http://diktyodaep.wordpress.com>
- Σανό Σύρος, <http://sanosyros.wordpress.com> - Λόγω τιμής, www.logo-timis.gr
- Ηλιόχωρος, www.iliohoros.gr/pazari/antallagi/prosfero1/igeia.shtml
- "Ανταλλακτική Οικονομία", www.antallaktiki.gr
- Xariseto.gr "χωρίς ευρώ", <http://www.xariseto.gr/viewforum.php?f=304>
- Συνεταιριστική Παράκαμψη Μεσαζόντων, ΣΠΑΜΕ, <http://synpames.gr>, <http://spame.tumblr.com>
- Δίκτυο Αγροτών - Καταναλωτών Αγροναύτες, <http://agronaftes.blogspot.com>
- Δώσε Πάρε, <http://dwsepare.ning.com>
- Ομοτράπεζοι, <http://omotrapezoi.blogspot.com>
- Κίνημα αλληλέγγυας συναλλαγής παραγωγού καταναλωτή, (Χανιά), www.inipirouni.gr

ΧΑΡΙΣΤΙΚΑ ΠΑΖΑΡΙΑ

- Σκόρος, www.skoros.espiv.net
- Μην το πετάς, χάρισε το, www.xariseto.gr
- Χαρίζω, www.xarizo.blogspot.com - Δίκτυο
- Freecycle, freecycle.wikispaces.com/freecycle_gr
- Ηλιόχωρος, www.iliohoros.gr/pazari/

ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΟ ΕΜΠΟΡΙΟ

- Ο Σπόρος, www.sporos.org
- Ομάδα Εναλλακτικού και Αλληλέγγυου Εμπορίου "Nosotros", enallaktikoemporio.blogspot.com
- Εμείς και ο Κόσμος, www.nuestromundo.gr
- Terra Verde Χανιά, <http://terraverdexania.blogspot.com>,
- La Candona, www.lacandona.gr

ΕΡΓΑΣΙΑΚΕΣ ΚΟΛΕΚΤΙΒΕΣ

- Το παγκάκι, www.pagkaki.org
- Κολεκτίβα Ζερμινάλ, www.kolektivagerminal.blogspot.com
- Belleville sin patron, www.belleville-sin-patron.blogspot.com
- Collective courier, www.collectivecourier.gr
- Συν-άπειρο, www.synapeiro.gr
- Συνεταιρισμός Αλληλέγγυας Οικονομίας "Συν-Αλλοις", <http://synallois.org>
- Κολεκτίβα Κυψέλη, <http://colectivakipseli.wordpress.com>

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟΙ, ΑΥΤΟ-ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟΙ ΠΟΛΥΧΩΡΟΙ

- Το κουκούτσι, <http://koukoutsienallaktika.gr>
- Συνεταιριστικό καφενείο Ακαδημίας Πλάτωνα, www.european-village.org
- Nosotros, www.nosotros.gr - Μικρόπολις, <http://micropolis-socialspace.blogspot.com>

ΟΙΚΟΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ

- Τοπικοποίηση, <http://topikopoiisi.blogspot.com>
- Το δέντρο, <http://todendro.blogspot.com>
- Οικοκοινότητα Κύτταρο Νέας Γης, <http://kyttaronewearth.webs.com>
- Κοινότητα Ουτοπία, <http://koinotita-utopia.blogspot.com>
- Κίνησης για τη Δημιουργία Οικοκοινότητας, www.oikokoinotita.gr
- Telaithrion free and real, <http://telaithrion.freeandreal.org>
- Άλλος τρόπος, <http://allostropos.blogspot.com>

- Οικολογικά χωριά, <http://oikokoinotita.blogspot.com>
- Δρόμοι σύνθεσης, <http://dromoisynthesis.wordpress.com>

ΦΥΣΙΚΕΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ, ΣΠΟΡΕΙΑ, ΑΣΤΙΚΟΙ ΑΓΡΟΙ

- Βοτανικός Κήπος Πετρούπολης, www.votanikoskipos.blogspot.com
- Αγρός, <http://eleftherosagros.blogspot.com>
- Πάρκο Ναυαρίνου, www.parkingparko.blogspot.com
- Αυτοδιαχειριζόμενος Αγρός Ελληνικού, <http://agroselliniko.blogspot.com>
- Αστικός αγρός Χαλανδρίου, www.astikosagrosx.blogspot.com
- Ομάδα Αστικών & Περιαστικών Καλλιιεργειών (ΠΕΡ.ΚΑ.), <http://perka.oneirografos.net>
- Δίκτυο Οικοκοινότητα, <http://oikodiktyo.espivblogs.net>
- Σκαλιστήρι, <http://skalistiri.wordpress.com>
- Κέντρο Φυσικής Καλλιέργειας, www.naturalfarming.eu
- Περμακουλτούρα, www.permaculture.gr/gr/
- Καγκουρό, www.kangouro.gr - Permaculture in Greece, <http://permaculture-greece.org>

ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΚΑΙ ΑΝΤΑΛΛΑΚΤΗΡΙΑ ΣΠΟΡΩΝ

- Το Πελίτι, www.peliti.gr - Σπόρι Λήμνου, www.sporilimnou.blogspot.com
- Αιγίλοπας, www.aegilops.gr
- Αρχιπέλαγος (τράπεζα σπόρων), www.archipelago.gr
- Ηλέσιον, www.helesion.gr

ΦΥΣΙΚΗ ΔΟΜΗΣΗ

- Φυσική δόμηση cob, www.cob.gr - Σαλίγκαρος, www.saligaroi.blogspot.com
- Free and Real, www.freeandreal.org
- Ομάδα πηλΟίκο, www.piliko.gr

ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΤΗΤΕΣ

- Ηλιόσποροι, www.iliosporoi.net
- Κενό δίκτυο, <http://voidnetwork.blogspot.com> - State of nature, www.state-of-nature.gr
- Λοκροί στο δάσος, <http://lokroi-dasos.blogspot.com>
- Από Κοινού - Κίνηση Αποανάπτυξης Τρικαλινών Πολιτών, <http://apokoinou.com>

ΣΥΛΛΟΓΙΚΕΣ ΚΟΥΖΙΝΕΣ

- Xanadu, <http://xanadu.espivblogs.net/>
- Συλλογική Κουζίνα Στεκιού Μεταναστών ELCHEf, <http://tsamadou13-15.espivblogs.net>
- Συλλογική Κουζίνα Αυτόνομου Στεκιού, <http://autonomosteki.espivblogs.net>
- Συλλογική Κουζίνα κατάληψης Σκαραμαγκά, <http://pat61.squat.gr>

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΠΑΙΔΕΙΑ

- Σχολείο για τη μάθηση της ελευθερίας, <http://sxoleio12.wordpress.com>
- Αυτοοργάνωση στην εκπαίδευση, <http://ekpaideysi.espivblogs.net>

ΑΥΤΟΔΙΑΧΕΙΡΙΖΟΜΕΝΗ ΤΕΧΝΗ

- Ορίζοντας γεγονότων, <http://orizontasgegonotwn.blogspot.com>
- Another world is here- the Caravan project, www.anotherworldishere.com
- Ecoart, www.ecoart.gr
- Cheap art, www.cheapart.gr
- Τράπεζα τέχνης, <http://trapezatehnis.blogspot.com>
- Πλατφόρμες, <http://www.platformes.blogspot.com>

ΟΙΚΟΓΙΟΡΤΕΣ

- Πανελλαδική Οικογιορτή, <http://oikogiorti.gr>
- Οικογιορτή Βόλος, <http://oikogiortivolos.blogspot.com>
- Οικογιορτή Θεσσαλονίκης, <http://oikogiorti2011.gr>
- Οικογιορτή Ηρακλείου Κρήτης, εν οίκω, <http://en-oiko.blogspot.com>

- Οικογιορτή Μαραθώνα, <http://marathonecofestival.wordpress.com>

ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ

- Ένας άλλος κόσμος, www.enasalloskosmos-community.net

3.4 ΜΟΝΤΕΛΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Συνεταιρισμοί

Στη σύγχρονη μικτή οικονομία της αγοράς υπάρχει ένα μοντέλο επιχείρησης που προσδιορίζεται κυρίως από τις ανάγκες των ανθρώπων να χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες που παρέχει η επιχείρηση και όχι τόσο από τις επενδύσεις κεφαλαίων. Σύμφωνα με τον ορισμό της διεθνούς συνεταιριστικής συμμαχίας (I.C.A), ο συνεταιρισμός είναι μια αυτόνομη ένωση προσώπων που συγκροτείται εθελοντικά για την αντιμετώπιση των κοινών οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών και επιδιώξεών τους, διαμέσου μιας συνιδιοκτήτης και δημοκρατικά διοικούμενης επιχείρησης.

Τα βασικά χαρακτηριστικά ενός συνεταιρισμού είναι:

- Η διαίρεση του κεφαλαίου σε “μερίδες”, το ύψους των οποίων καθορίζεται από τα ίδια τα μέλη (δεν υπάρχουν περιορισμοί προς τα πάνω ή προς τα κάτω για το απαραίτητο κεφάλαιο του συνεταιρισμού).
- Συγκεκριμένοι πλην όμως απλοί όροι σύστασης και δημοσιότητας κατά την ίδρυσή του αλλά και καθ’ όλη τη διάρκεια της ζωής του.
- Η ορισμένη διάρκειά του.
- Μικρή ευθύνη των συνεταίρων η οποία συνδέεται με το ύψος του εταιρικού μεριδίου.
- Η λήψη αποφάσεων κατά πλειοψηφία (πλέον του μισού του συνόλου αριθμού των εταίρων) και ισότιμη συμμετοχή όλων των μελών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, με δεδομένο ότι η ψήφος κάθε συνεταίρου είναι ισότιμη.
- Η ύπαρξη δύο οργάνων, δηλαδή της Γενικής Συνέλευσης των εταίρων και του Διοικητικού Συμβουλίου.
- Η δυνατότητα της ελεύθερης και εθελοντικής ένωσης και της απόσυρσης από την επιχείρηση.

- Η δίκαιη διανομή των οικονομικών αποτελεσμάτων. Τα κέρδη διατίθενται σύμφωνα με όσα ορίζει το καταστατικό κάθε συνεταιρισμού. Τα κέρδη μπορούν να επενδυθούν, να αποδοθούν στα μέλη ή να διατεθούν για υποστήριξη άλλων δραστηριοτήτων του συνεταιρισμού.
- Οι συνεταιρισμοί στηρίζονται στις αξίες της αυτοβοήθειας, της συν ευθύνης, της δημοκρατίας, της ισότητας, της ισοτιμίας και της αλληλεγγύης.
- Τα μέλη των συνεταιρισμών στηρίζονται στις ηθικές αξίες της εντιμότητας, της διαφάνειας, της κοινωνικής υπευθυνότητας και της φροντίδας για τους άλλους.
- Οι συνεταιρισμοί εργάζονται για τη βιώσιμη ανάπτυξη των κοινοτήτων τους με πολιτικές που εγκρίνονται από τα μέλη τους.

Από το σύνολο των προαναφερόμενων χαρακτηριστικών μεγάλη σημασία έχουν τα εξής:

- ο μεταβλητός αριθμός των συνεταίρων (τουλάχιστον 5-7 άτομα αρχικά).
- το μεταβλητό του κεφαλαίου και - ο μη κερδοσκοπικός σκοπός του συνεταιρισμού.

Συνήθως τους συνεταιρισμούς τους διακρίνουμε στις εξής κατηγορίες:

- Γεωργικούς και Αστικούς συνεταιρισμούς
- Παραγωγικούς, Καταναλωτικούς, Προμηθευτικούς και Πιστωτικούς
- Αναγκαστικούς και Ελεύθερους συνεταιρισμούς
- Ένωση συνεταιρισμών, Ομοσπονδία και Συνομοσπονδία συνεταιρισμών

Εταιρία περιορισμένης Ευθύνης

Η Εταιρία Περιορισμένης Ευθύνης αποτελεί ενδιάμεσο τύπο μεταξύ των προσωπικών και κεφαλαιουχικών εταιριών. Η Ε.Π.Ε από οικονομική άποψη προορίζεται για επιχειρήσεις μεσαίου μεγέθους και με τον εταιρικό αυτό τύπο αποφεύγονται τα μειονεκτήματα που παρουσιάζουν οι προσωπικές και οι κεφαλαιουχικές εταιρίες.

Στην Ε.Π.Ε οι εταίροι ευθύνονται περιορισμένα μέχρι το ποσό της εισφοράς τους και για τις εταιρικές υποχρεώσεις ευθύνεται μόνο η εταιρία μέσω της περιουσίας της. Συγκεκριμένα το εταιρικό κεφάλαιο χωρίζεται σε εταιρικά μερίδια και κάθε εταίρος ευθύνεται μέχρι του ποσού της εισφοράς του.

Η ονομαστική αξία του κάθε μεριδίου πρέπει να είναι τουλάχιστον τριακονταπλάσιο ή πολλαπλάσιο αυτού. Το ελάχιστο ποσό για τη σύσταση της ΕΠΕ ορίζεται από το νόμο και καταβάλλεται εξ' ολοκλήρου κατά την σύσταση. Εισφορές σε είδος επιτρέπονται αλλά δεν πρέπει να υπερβαίνουν το 1/2 της αξίας του (ελάχιστου ποσού που απαιτείται για τη σύσταση της ΕΠΕ) κεφαλαίου.

Τα βασικά χαρακτηριστικά της είναι ίδια με αυτά της Ανώνυμης Εταιρίας.

Ειδικότερα:

- Η διαίρεση του κεφαλαίου σε «μερίδες συμμετοχής» καθεμία εκ των οποίων αποτελείται από εταιρικά μερίδια, από τα οποία το καθένα δεν μπορεί να είναι μικρότερο του ποσού που ορίζει ο σχετικός νόμος (για παράδειγμα στην Ελλάδα είναι 30€).
- Συγκεκριμένοι όροι δημοσιότητας κατά την ίδρυσή της αλλά και σε όλη τη διάρκεια ζωής της.
- Η ορισμένη διάρκειά της.
- Η περιορισμένη ευθύνη των εταίρων.
- Η λήψη αποφάσεων κατά πλειοψηφία πέρα του μισού του όλου του αριθμού των εταίρων, που εκπροσωπούν πλέον του μισού του όλου εταιρικού κεφαλαίου.
- Η ύπαρξη δύο οργάνων, της Γενικής Συνέλευσης των εταίρων και του Διαχειριστή.

Κοινωνικός Συνεταιρισμός Περιορισμένης Ευθύνης (ΚοιΣΠΕ)

Αποτελούν μία μορφή κοινωνικής επιχείρησης που μάλιστα ανήκει στην κατηγορία της «Κοινωνικής Επιχείρησης Ένταξης». Οι ΚοιΣΠΕ συνιστούν μια πρωτοπόρο νομική και οικονομική μορφή κοινωνικής επιχείρησης στον ευρωπαϊκό χώρο που θεσπίστηκε το 1999, μετά τον ιταλικό (1991) και βελγικό νόμο (1995). Ασφαλώς, θα μπορούσε να καλύπτει πολλές ομάδες του πληθυσμού και να μην αποβλέπει στην κοινωνικο-οικονομική ενσωμάτωση και την επαγγελματική ένταξη ιδίως των ατόμων με σοβαρά ψυχοκοινωνικά προβλήματα.

Όμως, η υιοθέτηση της συγκεκριμένης νομοθετικής πολιτικής είναι απόρροια:

- α) του γνωστού φαινομένου στη θεσμική ιστορία των συνεταιρισμών, της δυσχέρειας δηλ. θέσπισης ενιαίου ρυθμιστικού πλαισίου για τους συνεταιρισμούς με ειδικές αποκλίνοσες

διατάξεις ως προς τα διαφορετικά είδη των συνεταιρισμών, β) της ενδυνάμωσης του κανονιστικού ρόλου του καταστατικού τους και

γ) της ιδιοτυπίας του συγκεκριμένου νομικού προσώπου που συνιστά τόσο μια συνεταιριστική ένωση προσώπων όσο και μονάδα ψυχικής υγείας. Σκοπός του είναι «η κοινωνικο-οικονομική ενσωμάτωση και η επαγγελματική ένταξη των ατόμων με σοβαρά ψυχοκοινωνικά προβλήματα και συμβολή στη θεραπεία τους και στην κατά το δυνατόν οικονομική τους αυτάρκεια».

Είναι νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου με περιορισμένη ευθύνη των μελών τους, έχουν εμπορική ιδιότητα, εφόσον επινοήθηκαν ως προς τη νομική μορφή κατά το πρότυπο των αστικών συνεταιρισμών Π.Ε. και είναι ταυτόχρονα μονάδα ψυχικής υγείας που ανήκει στους τομείς ψυχικής υγείας, επειδή ακριβώς η θεωρητική της σύλληψη πληροί τους όρους της αποκατάστασης, καθώς και της κοινωνικής και επαγγελματικής ένταξης. Οι ΚοιΣΠΕ αναπτύσσουν οποιαδήποτε οικονομική δραστηριότητα και μπορούν ταυτόχρονα να είναι παραγωγικοί, προμηθευτικοί, καταναλωτικοί κ.α.

Αστικές Μη Κερδοσκοπικές Εταιρείες (ΑΜΚΕ)

Είναι φορείς εταιρικής δραστηριότητας των οποίων το χαρακτηριστικό είναι η μη διανομή κερδών στους εταίρους κατά το τέλος της χρήσης. Τα κέρδη επενδύονται και πάλι στην εταιρεία με στόχο την προαγωγή των στόχων της όπως αυτοί καθορίζονται από το καταστατικό της. Οι εισφορές των εταίρων μπορούν να συνίστανται σε εργασία, σε χρήματα ή σε είδη, καθώς και σε άλλη παροχή. Τα όργανα διοίκησης, η διαχείριση των εταιρικών υποθέσεων ανήκει σε όλους εκτός αν έχει ανατεθεί σε έναν ή σε μερικούς, χρειάζεται η συναίνεση των εταίρων¹⁹

¹⁹ <http://www.diotima.org.gr/wp-content/uploads/2013/10/4>

3.5 Ο ΝΟΜΟΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Με βάση το νέο νόμο 4019/2011, για τις κοινωνικές επιχειρήσεις, ξεκινάει η πρωτοβουλία δημιουργίας ειδικών επιχειρήσεων για κοινωνικά παντοπωλεία, κοινωνικά εστιατόρια, κοινωνικά σχολικά κυλικεία, φροντίδα στο σπίτι ηλικιωμένων, ΑΜΕΑ, συνεργεία καθαριότητας, και άλλες. Κεντρικός στόχος του εγχειρήματος αυτού είναι φθηνές προμήθειες και υπηρεσίες σε κοινωνικά αδύναμες ομάδες του πληθυσμού, ώστε να πέσουν οι τιμές των αγαθών και των υπηρεσιών έως και 50% κάτω του κόστους των συναλλαγών, που ισχύουν στην αγορά²⁰. Επιπλέον στόχος είναι η δημιουργία θέσεων απασχόλησης για μακροχρόνια άνεργους, γυναίκες και νέους. Κίνητρο για τη δημιουργία κοινωνικών επιχειρήσεων στην παρούσα φάση αποτελεί η επιχορήγηση της συνεταιριστικής μερίδας του κάθε συνεταιριζόμενου κατά 10.000 ευρώ, μέσω του Μητρώου Κοινωνικών Συνεταιρισμών του Υπουργείου Εργασίας. Στους συνεταιρισμούς αυτούς μπορούν να συμμετέχουν παράλληλα και μία έως δύο υπάρχουσες Αστικές Μη Κερδοσκοπικές Εταιρείες, αντίστοιχου σκοπού.

Στη συνέχεια ακολουθεί μια παρουσίαση στα βασικότερα σημεία του νόμου 4019/2011 -με ιδιαίτερη αναφορά στην ίδρυση και τη λειτουργία μιας Κοινωνικής Συνεταιριστικής Επιχείρησης.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ (Κοιν. Σ. Επ.)

1) Γενικά στοιχεία για την Συνεταιριστική Επιχείρηση

Σύμφωνα με τον νέο Νόμο 4019/2011:

1. Θεσπίζεται η Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση (Κοιν.Σ.Επ.), ως φορέας της Κοινωνικής Οικονομίας. Είναι αστικός συνεταιρισμός με κοινωνικό σκοπό και διαθέτει εκ του νόμου την εμπορική ιδιότητα. Τα μέλη της Κοιν.Σ.Επ. μπορούν να είναι είτε φυσικά πρόσωπα είτε φυσικά πρόσωπα και νομικά πρόσωπα. Τα μέλη της συμμετέχουν σε αυτήν με μια ψήφο, ανεξάρτητα από τον αριθμό των συνεταιριστικών μερίδων που κατέχουν.

2. Ανάλογα με τον ειδικότερο σκοπό τους, οι Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις διακρίνονται στις εξής κατηγορίες:

²⁰ www.capitalinvest.gr/info.php?product_id=353

α) Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις Ένταξης, οι οποίες αφορούν στην ένταξη στην οικονομική και κοινωνική ζωή των ατόμων που ανήκουν στις Ευάλωτες Ομάδες Πληθυσμού. Ποσοστό 40% κατ' ελάχιστον των εργαζομένων στις Επιχειρήσεις αυτές ανήκουν υποχρεωτικά στις Ευάλωτες Ομάδες Πληθυσμού. Οι Κοινωνικοί Συνεταιρισμοί Περιορισμένης Ευθύνης (Κοι.Σ.Π.Ε.) θεωρούνται αυτοδικαίως Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις Ένταξης και υπάγονται στις διατάξεις του παρόντος νόμου.

β) Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις Κοινωνικής Φροντίδας, οι οποίες αφορούν στην παραγωγή και παροχή προϊόντων και υπηρεσιών κοινωνικού προνομιακού χαρακτήρα σε συγκεκριμένες ομάδες πληθυσμού, όπως οι ηλικιωμένοι, τα βρέφη, τα παιδιά, τα άτομα με αναπηρία και τα άτομα με χρόνιες παθήσεις.

γ) Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις Συλλογικού και Παραγωγικού Σκοπού, οι οποίες αφορούν την παραγωγή προϊόντων και παροχή υπηρεσιών για την ικανοποίηση των αναγκών της συλλογικότητας (πολιτισμός, περιβάλλον, οικολογία, εκπαίδευση, παροχές κοινής ωφέλειας, αξιοποίηση τοπικών προϊόντων, διατήρηση παραδοσιακών δραστηριοτήτων και επαγγελμάτων κ.α.) που προάγουν το τοπικό και συλλογικό συμφέρον, την προώθηση της απασχόλησης, την ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής και την ενδυνάμωση της τοπικής ή περιφερειακής ανάπτυξης.

3. Οι Κοιν.Σ.Επ. εγγράφονται στο Μητρώο Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας της περίπτωσης α' της παραγράφου 1 του άρθρου 14. Οι Κοιν.Σ.Επ. υποχρεούνται πριν από την έναρξη της δραστηριότητάς τους να υποβάλουν, για την καταχώρισή τους στο Μητρώο αυτό, αίτηση καθώς και τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για την εγγραφή, στα οποία περιλαμβάνεται και το καταστατικό.

2. Διαδικασίες Ίδρυσης της Κοινωνικής Συνεταιριστικής Επιχείρησης

Για τη σύσταση της Κοιν.Σ.Επ. τηρείται η διαδικασία ίδρυσης ενός αστικού συνεταιρισμού. Το καταστατικό πρέπει να υπογράφεται από επτά τουλάχιστον πρόσωπα, αν πρόκειται για Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης, και από πέντε τουλάχιστον πρόσωπα αν πρόκειται για Κοιν.Σ.Επ. Κοινωνικής Φροντίδας ή Συλλογικού Σκοπού. Η συμμετοχή των νομικών προσώπων στην Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσοστό του 1/3 των μελών της, ενώ δεν επιτρέπεται η συμμετοχή σε αυτήν των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) που

υπάγονται σε αυτούς. Σε Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης μπορούν να συμμετέχουν Ν.Π.Δ.Δ. με έγκριση του φορέα που τα εποπτεύει. Μόνη η συμμετοχή ενός φυσικού προσώπου με την ιδιότητα του μέλους εταίρου, σε Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση, δεν του προσδίδει εμπορική ιδιότητα και δεν δημιουργεί ασφαλιστικές ή φορολογικές υποχρεώσεις.

Το κεφάλαιο της επιχείρησης διαιρείται σε συνεταιριστικές μερίδες. Ο αριθμός των μερίδων και η ονομαστική τους αξία, η οποία είναι ίδια για κάθε μερίδα, καθορίζονται στο καταστατικό της επιχείρησης. Τα μέλη της Κοιν.Σ.Επ. διαθέτουν τουλάχιστον από μία υποχρεωτική συνεταιριστική μερίδα, ως ελάχιστη χρηματική συμμετοχή στο κεφάλαιο της επιχείρησης, το ύψος της οποίας ορίζεται ελεύθερα από το καταστατικό και είναι ίσο για όλα τα μέλη. Στο καταστατικό μπορεί να προβλέπεται η απόκτηση προαιρετικών μερίδων χωρίς δικαίωμα ψήφου. Η απόκτηση συνεταιριστικών μερίδων πραγματοποιείται με καταβολή μετρητών. Πέραν του ποσού που καταβάλλει για απόκτηση της συνεταιριστικής μερίδας, το μέλος της Κοιν.Σ.Επ. δεν έχει καμία άλλη ευθύνη έναντι των δανειστών της. Τα μέλη της Κοιν.Σ.Επ. μπορεί να είναι και εργαζόμενοι της, οι οποίοι αμείβονται για την παρεχόμενη εργασία και έχουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την εργατική νομοθεσία.

3. Όργανα Κοινωνικής Συνεταιριστικής Επιχείρησης (Κοιν. Σ. Επ.)

Τα βασικά όργανα της Κοιν.Σ.Επ. είναι η Γενική Συνέλευση και η Διοικούσα Επιτροπή. Η Γενική Συνέλευση των μελών συνέρχεται με σχετική απόφαση της Διοικούσας Επιτροπής της Κοιν.Σ.Επ. τακτικώς, μία τουλάχιστον φορά κάθε χρόνο, και μέσα σε διάστημα τριών μηνών από τη λήξη της οικονομικής χρήσης. Η Γενική Συνέλευση των μελών συνέρχεται εκτάκτως εφόσον υποβληθεί σχετικό αίτημα με συγκεκριμένο θέμα προς τη Διοικούσα Επιτροπή της Κοιν.Σ.Επ. από το 1/3 των μελών ή με απόφαση της Διοικούσας Επιτροπής της Κοιν.Σ.Επ..

Η Διοικούσα Επιτροπή αποτελεί το Εκτελεστικό Διοικητικό όργανο της Κοιν.Σ.Επ. και εκλέγεται από τη Γενική Συνέλευση. Αποτελείται τουλάχιστον από τρία μέλη και απαρτίζεται από τον Πρόεδρο και τα μέλη της, ενώ σε περίπτωση τριμελούς επιτροπής οι αποφάσεις λαμβάνονται με πλειοψηφία των δύο μελών. Η διάρκεια της θητείας των μελών ορίζεται με το καταστατικό και δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη των πέντε ετών και μικρότερη των δύο. Η Διοικούσα Επιτροπή συνεδριάζει τακτικά μία τουλάχιστον φορά τον μήνα, ή όποτε κριθεί αναγκαίο από το 1/3 των μελών της.

Τα κέρδη διατίθενται ετησίως κατά ποσοστό 5% για το σχηματισμό αποθεματικού, κατά ποσοστό έως 35% διανέμονται στους εργαζομένους της επιχείρησης ως κίνητρο παραγωγικότητας σύμφωνα με τα οριζόμενα στο καταστατικό τους και το υπόλοιπο διατίθεται για τις δραστηριότητες της επιχείρησης και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

4. Πόροι και Χρηματοδότηση

Οι πόροι της Κοιν.Σ.Επ. αποτελούνται από το κεφάλαιο της επιχείρησης, δωρεές τρίτων, έσοδα από την αξιοποίηση της περιουσίας της, έσοδα από την επιχειρηματική δραστηριότητα της, επιχορηγήσεις από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, την Ευρωπαϊκή Ένωση, διεθνείς ή εθνικούς οργανισμούς ή Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' και Β' βαθμού, έσοδα από άλλα προγράμματα, κεφάλαια από κληροδοτήματα, δωρεές και παραχωρήσεις της χρήσης περιουσιακών στοιχείων, καθώς και κάθε άλλο έσοδο από την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων της σύμφωνα με το καταστατικό της. Οι Κοιν.Σ.Επ. και οι Κοι.Σ.Π.Ε. α) έχουν πρόσβαση στη χρηματοδότηση από το Ταμείο Κοινωνικής Οικονομίας, το οποίο συστήνεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, καθώς επίσης και από το Εθνικό Ταμείο Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης και β) δύνανται να εντάσσονται στο ν. 3908/2011.

Οι εργαζόμενοι στις Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις, οι οποίοι ανήκουν στις Ευάλωτες Ομάδες Πληθυσμού και λαμβάνουν επίδομα πρόνοιας ή επιδόματα επανένταξης ή οποιασδήποτε μορφής νοσήλια ή παροχή, συνεχίζουν να εισπράττουν τις παροχές αυτές ταυτόχρονα με την αμοιβή τους από την Κοιν.Σ.Επ.. Η Κοιν.Σ.Επ. δεν υπόκειται σε φορολογία εισοδήματος για το ποσοστό των κερδών της το οποίο διατίθεται για το σχηματισμό αποθεματικού και τις δραστηριότητές της. Το ποσοστό των κερδών της Κοιν.Σ.Επ. που διανέμεται στους εργαζόμενους υπόκειται σε παρακράτηση φόρου εισοδήματος, σύμφωνα με τον εκάστοτε ισχύοντα φορολογικό συντελεστή.

Με την παρακράτηση του φόρου αυτού εξαντλείται η φορολογική υποχρέωση, όσον αφορά στα κέρδη της Κοιν.Σ.Επ. και των εργαζομένων της Κοιν.Σ.Επ., οι οποίοι ανήκουν σε Ευάλωτες Ομάδες Πληθυσμού. Οι Κοιν.Σ.Επ. μπορούν να εντάσσονται σε προγράμματα στήριξης της επιχειρηματικότητας, σε προγράμματα του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.) για τη στήριξη της εργασίας.

5. Συνεργασίες Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων

Οι Κοιν.Σ.Επ. δύνανται να συνεργάζονται μεταξύ τους με αντικείμενο, ενδεικτικά, την ανταλλαγή υπηρεσιών ή την υλοποίηση προγραμμάτων, χρηματοδοτούμενων από εθνικούς, ευρωπαϊκούς ή διεθνείς οργανισμούς, σύμφωνα με τους καταστατικούς τους σκοπούς. Οι Κοιν.Σ.Επ. μπορούν να συμπράττουν δημιουργώντας κοινοπραξίες και συνεταιρισμούς, ενώσεις και κεντρικές ενώσεις, καθώς και ευρωπαϊκούς συνεταιρισμούς ή ευρωπαϊκούς ομίλους.

Οι Κοιν.Σ.Επ. ως συμβαλλόμενοι μπορούν να συνάπτουν προγραμματικές συμβάσεις με αντισυμβαλλόμενους το Δημόσιο ή τον ευρύτερο δημόσιο τομέα και τους Ο.Τ.Α. πρώτου και δεύτερου βαθμού, για την υλοποίηση δράσεων που αναφέρονται στους καταστατικούς σκοπούς των αντισυμβαλλομένων.

ΓΕΝΙΚΟ ΜΗΤΡΩΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Όπως προαναφέρθηκε μέσω του νόμου 4019/2011 συστήνεται Γενικό Μητρώο Κοινωνικής Οικονομίας το οποίο τηρείται στο Τμήμα Μητρώου Κοινωνικής Οικονομίας της Διεύθυνσης Κοινωνικής Προστασίας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης. Η πρόσβαση σε αυτό γίνεται ατελώς από οποιονδήποτε ενδιαφερόμενο και αποτελείται από τα εξής επί μέρους μητρώα:

α. Μητρώο Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας, στο οποίο εγγράφονται υποχρεωτικά οι Κοιν.Σ.Επ. οι οποίες συστήνονται με βάση τον παρόντα νόμο και οι Κοι.Σ.Π.Ε.

β. Ειδικό Μητρώο άλλων Φορέων Κοινωνικής Οικονομίας, στο οποίο εγγράφονται προαιρετικά οι υφιστάμενες νομικές μορφές, οι οποίες πληρούν σωρευτικά τα ακόλουθα κριτήρια:

- 1) έχουν ως αποκλειστικό καταστατικό σκοπό την κοινωνική ωφέλεια μέσω της παραγωγής αγαθών ή της παροχής υπηρεσιών συλλογικού και κοινωνικού χαρακτήρα,
- 2) αποδίδουν προτεραιότητα στα άτομα και την εργασία έναντι του κεφαλαίου,
- 3) εφαρμόζουν δημοκρατικό σύστημα λήψης αποφάσεων,

- 4) έχουν αυτονομία στη διοίκηση και διαχείριση των δραστηριοτήτων τους,
- 5) προβλέπουν τη χρησιμοποίηση των κερδών τους για τους καταστατικούς σκοπούς τους και δευτερευόντως τη δυνατότητα περιορισμένης έκτασης διανομής των κερδών αυτών,
- 6) λειτουργούν με βάση την αρχή της αειφόρου ανάπτυξης,
- 7) ασκούν παρόμοια δραστηριότητα με Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις Ένταξης, Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις Κοινωνικής Φροντίδας ή/και Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις Συλλογικού και Παραγωγικού Σκοπού
- 8) αναπτύσσουν τις δραστηριότητές τους τουλάχιστον επί μια τριετία πριν από την υποβολή της αίτησης εγγραφής στο Μητρώο.

Οι Φορείς Κοινωνικής Οικονομίας που εγγράφονται στο Ειδικό Μητρώο μπορούν να χρηματοδοτούνται από το Εθνικό Ταμείο Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης και να εντάσσονται στο ν. 3908/2011.

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΣΥΜΠΡΑΞΕΙΣ

Για την πραγματοποίηση δράσεων του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού» δικαιούχοι πράξεων μπορούν να είναι νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, που λειτουργούν με τη μορφή αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρείας και καλούνται Αναπτυξιακές Συμπράξεις.

Οι Αναπτυξιακές Συμπράξεις επιχορηγούνται από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και λειτουργούν αποκλειστικά για την εκτέλεση της πράξης που έχουν αναλάβει στο πλαίσιο των συγκεκριμένων κατηγοριών παρέμβασης. Οι Αναπτυξιακές Συμπράξεις έχουν διάρκεια τουλάχιστον έως πέντε (5) χρόνια μετά την ολοκλήρωση της πράξης που έχουν αναλάβει και σε κάθε περίπτωση μέχρι την αποπληρωμή του υπολοίπου της εγκριθείσας χρηματοδότησης και την ολοκλήρωση των μακροχρόνιων υποχρεώσεων που απορρέουν από αυτήν. Οι εταίροι της Αναπτυξιακής Σύμπραξης δεν υποχρεούνται σε κοινές εισφορές, εκτός αν ορίζεται κάτι διαφορετικό στο καταστατικό τους.

Εταίροι των Αναπτυξιακών Συμπράξεων μπορεί να είναι:

α) τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου,

β) οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού και οι κοινωφελείς επιχειρήσεις τους,

γ) οι δημόσιοι οργανισμοί και επιχειρήσεις,

δ) οι αναπτυξιακές ανώνυμες εταιρείες,

ε) τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου κερδοσκοπικού ή μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και

στ) οι συνδικαλιστικές οργανώσεις εργοδοτών και εργαζομένων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^Ο ΕΡΕΥΝΑ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

4.1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Για την καλύτερη κατανόηση των όσων θεωρητικά καταγράφηκαν στα προηγούμενα κεφάλαια, συντάχθηκαν, διανεμήθηκαν και συλλέχθηκαν ερωτηματολόγια σε απλούς πολίτες σχετικά με την κοινωνική επιχειρηματικότητα.

Η διαδικασία που ακολουθήσαμε με σκοπό να ολοκληρώσουμε την έρευνά μας είναι η εξής:

- Κατά το πρώτο στάδιο σχεδιασμού, διατυπώνονται οι σκοποί της έρευνας και προσδιορίζονται τα ζητούμενα.
- Εν συνεχεία, επιλέγεται το δείγμα που θα πάρει μέρος στην έρευνα και καθορίζεται η μέθοδος συλλογής δεδομένων.
- Μετέπειτα, σχεδιάζεται το ερωτηματολόγιο βήμα προς βήμα.
- Τέλος, συλλέγονται τα απαιτούμενα στοιχεία, ακολουθεί η καταχώρηση, επεξεργασία και ανάλυση των δεδομένων που προκύπτουν και πραγματοποιείται ή σύνθεση και η διατύπωση των σχετικών συμπερασμάτων.

Εμείς λοιπόν συντάξαμε το σχετικό ερωτηματολόγιο το οποίο περιέχει 12 ερωτήσεις σχετικές με την έννοια της κοινωνικής επιχειρηματικότητας. Τα ερωτηματολόγια στην πλειοψηφία τους διανεμήθηκαν σε επαφή πρόσωπο με πρόσωπο, κάποια από αυτά διανεμήθηκαν ηλεκτρονικά, ενώ ελάχιστα συμπληρώθηκαν με επαφή μέσω τηλεφώνου.

Ευχάριστο ήταν για εμάς το γεγονός ότι πολλοί από τους συμμετέχοντες στην έρευνα δεν αρκέστηκαν στην απλή συμπλήρωση του ερωτηματολογίου αλλά η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου έγινε σε μορφή εγκάρδιας συζήτησης και με έκφραση ουσιωδών απόψεων για την κοινωνική επιχειρηματικότητα.

Παρακάτω λοιπόν παραθέτουμε τα αντίστοιχα ερωτηματολόγια έχοντας στατιστικά παρουσιάσει τις απαντήσεις τις οποίες λάβαμε σε κάθε ερώτηση.

Αφού λοιπόν συγκεντρώσαμε τα απαντημένα ερωτηματολόγια μελετήσαμε τις απαντήσεις και τις απεικονίζουμε διαγραμματικά προκειμένου να επέλθει η σύγκριση των απαντήσεων και η εξαγωγή των συμπερασμάτων που προκύπτουν από την έρευνα αυτή.

4.2 ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Σκοπός της παρούσης έρευνας ήταν να δούμε κατά πόσο είναι γνωστή και οικεία η έννοιας της κοινωνικής επιχειρηματικότητας στον ελλαδικό χώρο.

Εν μέσω οικονομικής κρίσης απαραίτητα κρίνεται η ύπαρξη μιας οικονομίας της αλληλεγγύης. Σε αυτό μπορεί να συνεισφέρει η ανάπτυξη της κοινωνικής επιχειρηματικότητας.

Κατά πόσο όμως είναι οι Έλληνες έτοιμοι ή σε θέση να αποδεχτούν την νέα αυτήν οικονομία.

Και όχι μόνο να την αποδεχτούν αλλά να εργαστούν και για την περαιτέρω ανάπτυξη.

Πιθανώς οι νεότεροι άνθρωποι και λόγω της μεγάλης οικειότητάς του με το διαδίκτυο και με τα μέσα μαζικής ενημέρωσης να γνωρίζουν λίγα πράγματα παραπάνω, έχοντας διαβάσει άρθρα ή έχοντας δει κάποια διαφήμιση, από ότι οι μεγαλύτεροι σε ηλικία άνθρωποι.

Σκοπός λοιπόν της έρευνας είναι να δούμε εάν γνωρίζουν για την κοινωνική επιχειρηματικότητα, εάν την στηρίζουν έμπρακτα και εάν όχι, εάν θα ήθελαν μελλοντικά με κάποιο τρόπο να την στηρίξουν και επίσης να δούμε κατά πόσο πιστεύουν πως η κοινωνική επιχειρηματικότητα μπορεί να καλυτερέψει την ζωή των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, των ανέργων, των μεταναστών κλπ.

4.3 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

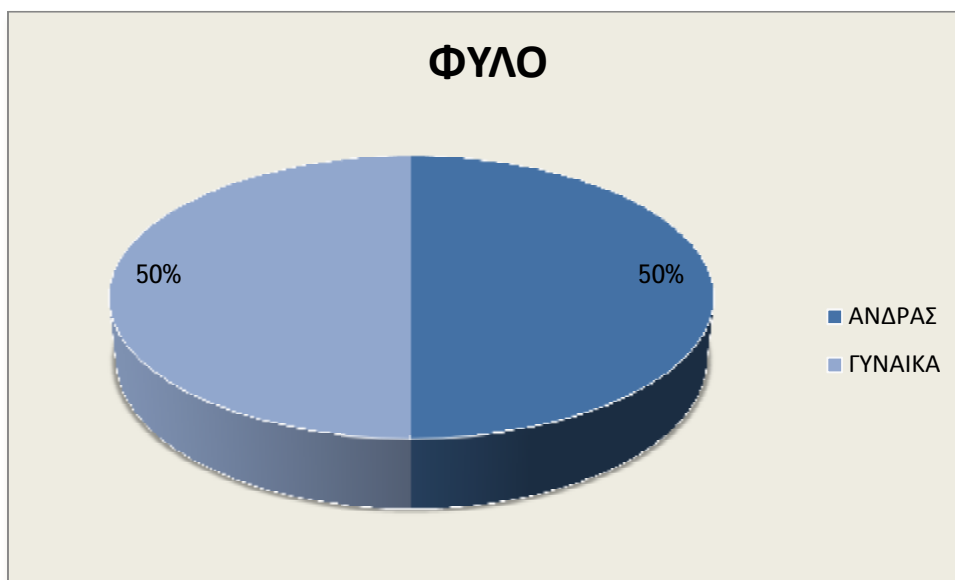
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΕΡΩΤΗΣΗ 1:

ΦΥΛΟ

- ΑΝΔΡΑΣ
- ΓΥΝΑΙΚΑ

ΑΝΔΡΑΣ	30	50%
ΓΥΝΑΙΚΑ	30	50%

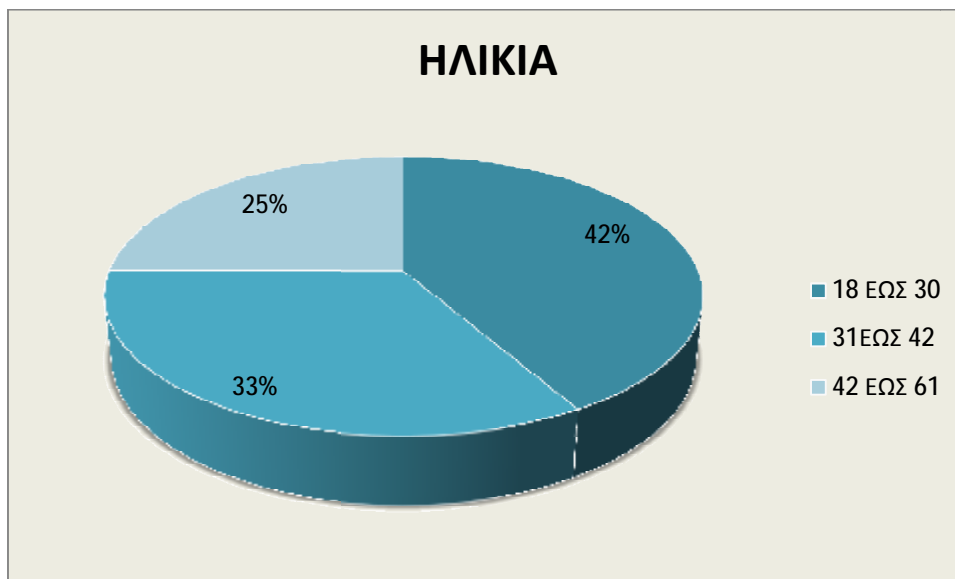

ΕΡΩΤΗΣΗ 2:

ΗΛΙΚΙΑ

- 18-30
- 31-42
- 42- 61

18 ΕΩΣ 30	25	42%
31ΕΩΣ 42	20	33%
42 ΕΩΣ 61	15	25%

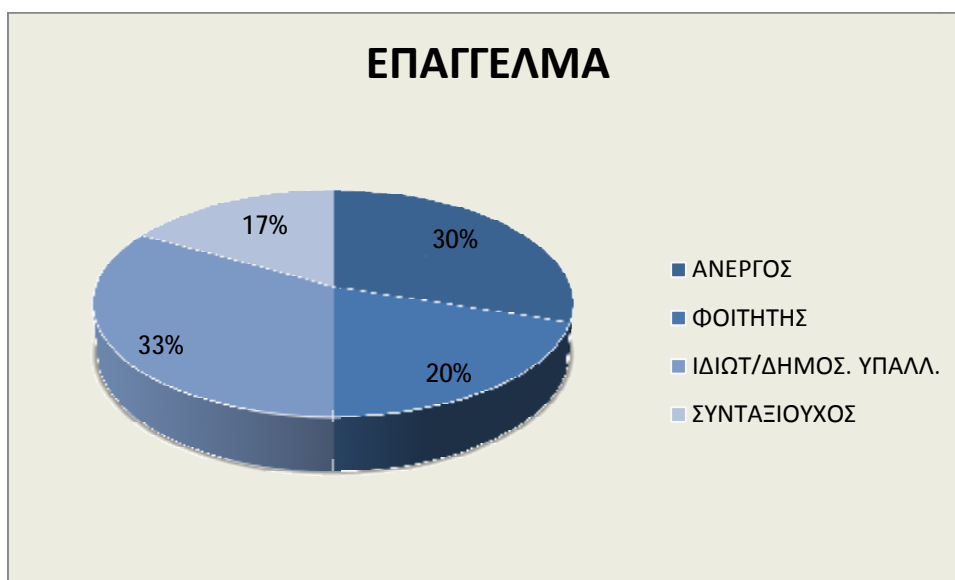

ΕΡΩΤΗΣΗ 3:

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

- ΑΝΕΡΓΟΣ
- ΦΟΙΤΗΤΗΣ
- ΙΔΙΩΤ./ ΔΗΜΟΣ. ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ
- ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΣ

ΑΝΕΡΓΟΣ	18	30%
ΦΟΙΤΗΤΗΣ	12	20%
ΙΔΙΩΤ./ΔΗΜΟΣ. ΥΠΑΛΛ.	20	33%
ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΣ	10	17%

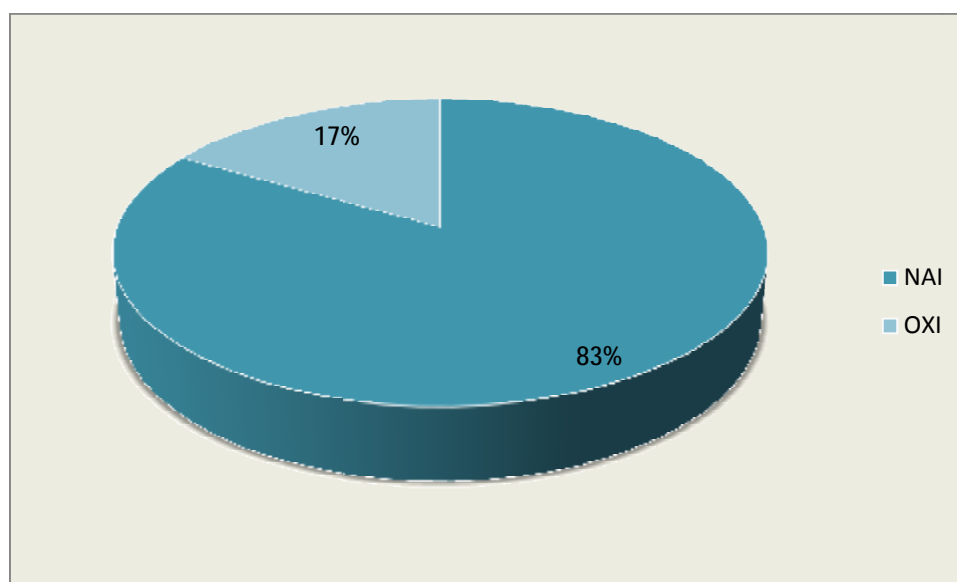
ΕΡΩΤΗΣΗ 4:

ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ ΤΟΝ ΟΡΟ «ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ»;

A.ΝΑΙ

B. ΟΧΙ

ΝΑΙ	50	83%
ΟΧΙ	10	17%

Μέσα από την ερώτηση αυτή θελήσαμε να δούμε κατά πόσο είναι γνωστή η έννοια της κοινωνικής επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα. Με βάση λοιπόν το δείγμα μας είδαμε ότι το 83% θεωρεί πως γνωρίζει τι σημαίνει κοινωνική επιχειρηματικότητα, ενώ το 17% μας είπε πως δεν γνωρίζει τον όρο αυτό.

ΕΡΩΤΗΣΗ 5:

ΤΙ ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΡΑΚΑΤΩ ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΕΙΝΑΙ ΜΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ;

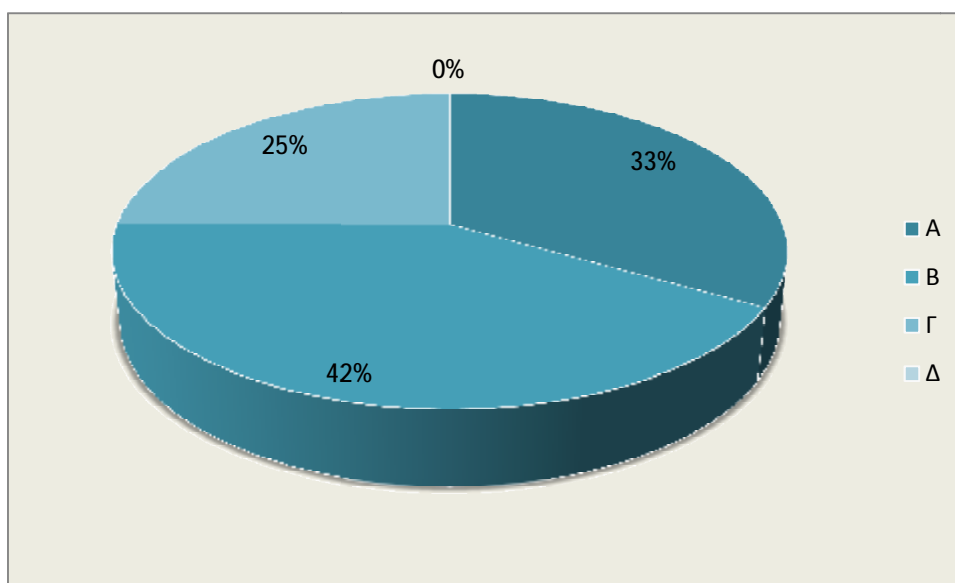
Α.ΜΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΣΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΠΛΗΡΩΝΟΝΤΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΠΟΥ ΠΡΟΣΦΕΡΟΥΝ, ΑΛΛΑ ΜΕΓΑΛΟ ΜΕΡΟΣ ΑΠΟ ΤΑ ΚΕΡΔΗ ΕΠΙΣΤΡΕΦΕΙ ΣΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ (Π.Χ. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΕΥΠΑΘΩΝ ΟΜΑΔΩΝ, ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ Κ.Λ.Π.)

Β. ΜΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΠΟΥ ΜΕ ΤΗ ΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΛΛΕΙ ΣΤΗΝ ΕΠΙΛΥΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ (Π.Χ. ΜΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΥΡΕΣΕΩΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΥΜΒΑΛΛΕΙ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ)

Γ.ΕΝΑΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΟΠΟΙΟΥ ΤΑ ΜΕΛΗ ΕΡΓΑΖΟΝΤΑΙ ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΑ ΚΑΙ ΜΟΝΟ, ΠΡΟΣΦΕΡΟΝΤΑΣ ΤΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΟΥΣ ΣΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ.

Δ.ΑΛΛΟ

Α	20	33%
Β	25	42%
Γ	15	25%
Δ	0	0%

Από αυτούς λοιπόν τους 60 ερωτηθέντες, το 42% θεωρεί πως η κοινωνική επιχείρηση είναι μια επιχείρηση που συμβάλλει στην επίλυση των κοινωνικών προβλημάτων. Το 33% θεωρεί πως είναι μια επιχείρηση στην οποία τα μέλη της να μην πληρώνονται αλλά τα κέρδη της επιστρέφουν στο κοινωνικό σύνολο, ενώ το 25% θεωρούν πως είναι ένας οργανισμός στον οποίο τα μέλη του εργάζονται εθελοντικά.

ΕΡΩΤΗΣΗ 6:

ΑΝ ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ ΤΟΝ ΟΡΟ ΑΥΤΟ ΑΠΟ ΠΟΙΟ ΜΕΣΟ ΕΧΕΤΕ ΕΝΗΜΕΡΩΘΕΙ;

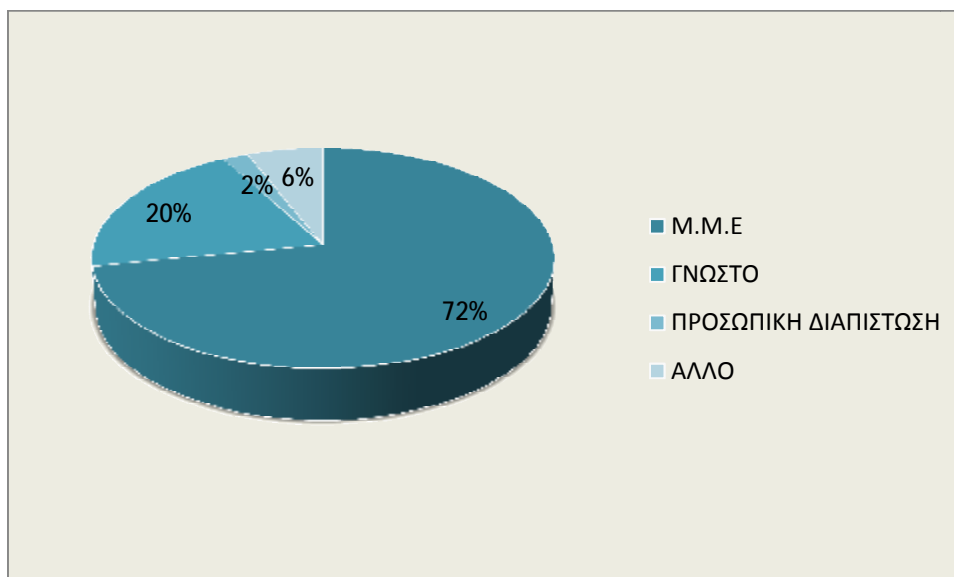
A. Μ.Μ.Ε.

B. ΑΠΟ ΚΑΠΟΙΟ ΓΝΩΣΤΟ.

Γ. ΑΠΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΣΑΣ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΗ

Δ. ΆΛΛΟ

Μ.Μ.Ε	36	72%
ΑΠΟ ΓΝΩΣΤΟ	10	20%
ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΗ	1	2%
ΆΛΛΟ	3	6%

Από την προηγούμενη ερώτησή μας είδαμε πως το 83% του δείγματος, δηλαδή 50 άτομα, μας απάντησαν πως γνωρίζουν τι σημαίνει κοινωνική επιχειρηματικότητα.

Από αυτούς τους 50 το 72% έμαθε για την κοινωνική επιχειρηματικότητα από τα Μ.Μ.Ε, το 20% από γνωστό, το 6% μας είπε μέσω ιντερνέτ, ενώ το 2% από προσωπική διαπίστωση.

ΕΡΩΤΗΣΗ 7:

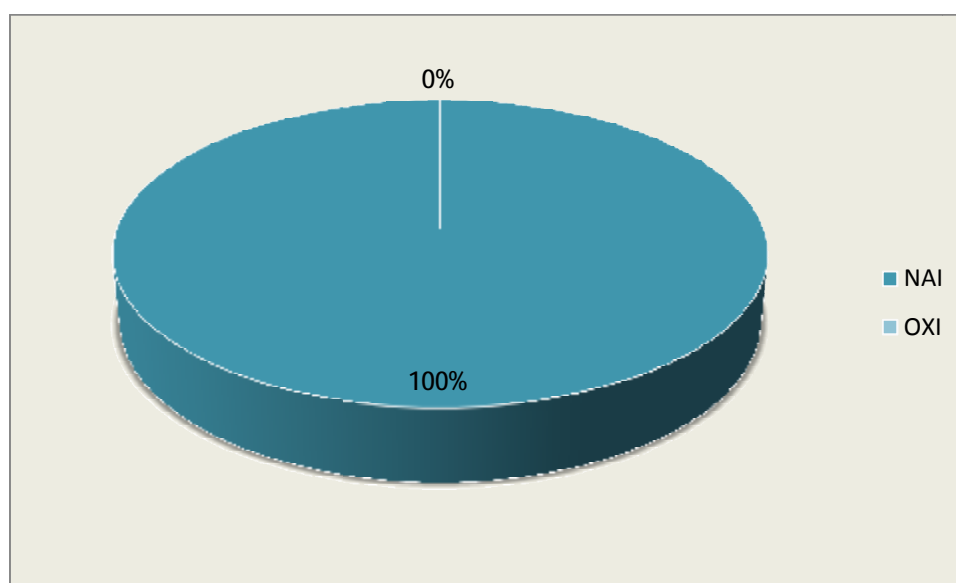
ΘΑ ΣΤΗΡΙΖΑΤΕ ΜΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ, ΔΗΛΑΔΗ ΜΙΑ ΒΙΩΣΙΜΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΜΕ ΑΠΩΤΕΡΟ ΣΤΟΧΟ ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΟΦΕΛΟΣ (ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ, ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ Κ.Τ.Λ)

A. ΝΑΙ

B. ΟΧΙ.

Γ. ΑΝ ΟΧΙ, ΓΙΑΤΙ;

ΝΑΙ	60	100%
ΟΧΙ	0	0%

Στην ερώτηση αυτή όλοι μας απάντησαν πως θα στήριζαν μια κοινωνική επιχείρηση με στόχο το γενικότερο καλό του κοινωνικού συνόλου, κάτι το οποίο εμείς επικροτούμε..

ΕΡΩΤΗΣΗ 8:

ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΠΩΣ Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΜΠΟΡΕΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΝΑ ΒΟΗΘΗΣΕΙ ΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ; ΚΑΙ ΑΝ ΝΑΙ ΣΕ ΤΙ ΒΑΘΜΟ;

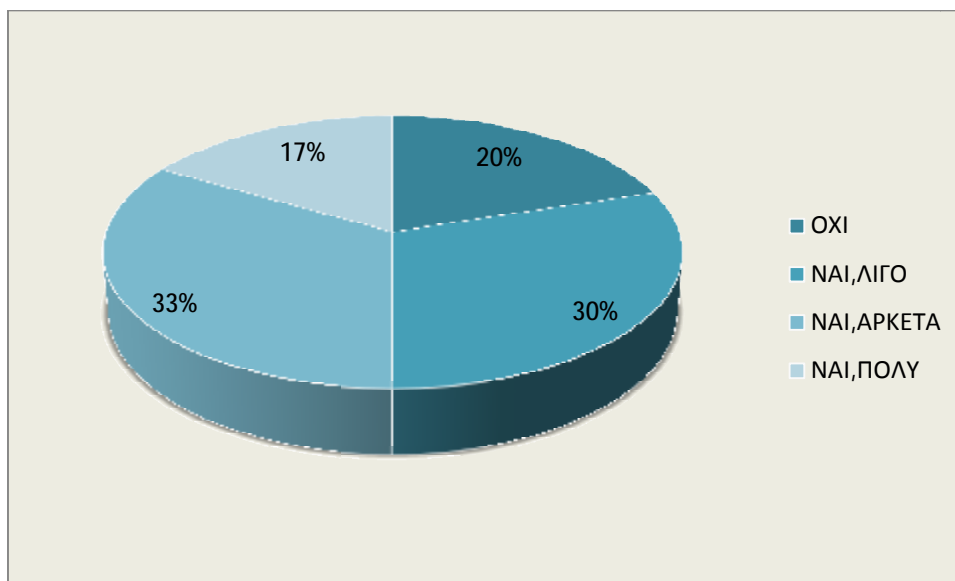
A. ΟΧΙ

B.ΝΑΙ, ΛΙΓΟ

Γ.ΝΑΙ, ΑΡΚΕΤΑ

Δ, ΝΑΙ ΠΟΛΥ

ΟΧΙ	12	20%
ΝΑΙ,ΛΙΓΟ	18	30%
ΝΑΙ,ΑΡΚΕΤΑ	20	33%
ΝΑΙ,ΠΟΛΥ	10	17%

Μέσα από την ερώτηση αυτή βλέπουμε πως το 33% θεωρεί πως η κοινωνική επιχειρηματικότητα μπορεί αρκετά να βοηθήσει τις ευάλωτες ομάδες, το 30% θεωρεί πως μπορεί να βοηθήσει λίγο, το 17% θεωρεί πως μπορεί πολύ να βοηθήσει, ενώ το 20% θεωρεί πως η κοινωνική επιχειρηματικότητα δεν μπορεί να βοηθήσει τις ευάλωτες ομάδες πληθυσμού, ποσοστό βέβαια το οποίο φαντάζει απογοητευτικό για την μελλοντική καλή

πορεία αλλά και αποδοχή της κοινωνικής επιχειρηματικότητας στην ελληνική σύγχρονη πραγματικότητα. Πιθανώς η οικονομική κρίση και η συνεχής αύξηση του πληθυσμού των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων έχει οδηγήσει στο συγκεκριμένο ποσοστό.

ΕΡΩΤΗΣΗ 9:

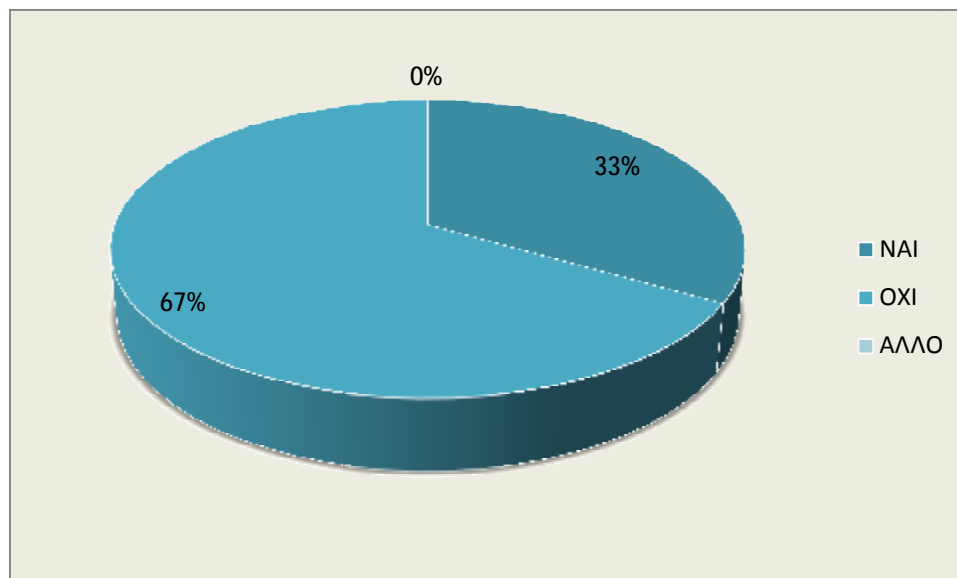
ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΠΩΣ Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΣΥΜΒΑΛΛΕΙ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΑ;

A. ΝΑΙ.

B. ΟΧΙ.

Γ. ΑΛΛΟ

ΝΑΙ	20	33%
ΟΧΙ	40	67%
ΑΛΛΟ	0	0%

Το 67% των ερωτηθέντων θεωρεί πως η κοινωνική επιχειρηματικότητα μπορεί να βοηθήσει στην καταπολέμηση της ανεργίας ενώ το 33% ήταν αρνητικό στην θεωρία αυτή.

ΕΡΩΤΗΣΗ 10:

ΘΑ ΕΠΙΛΕΓΑΤΕ ΝΑ ΕΡΓΑΣΤΕΙΤΕ ΑΦΙΛΟΚΕΡΔΩΣ ΠΡΟΚΕΙΜΕΝΟΥ ΝΑ ΒΟΗΘΗΣΕΤΕ ΝΑ ΕΚΠΛΗΡΩΘΕΙ Ο ΣΤΟΧΟΣ ΜΙΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ;

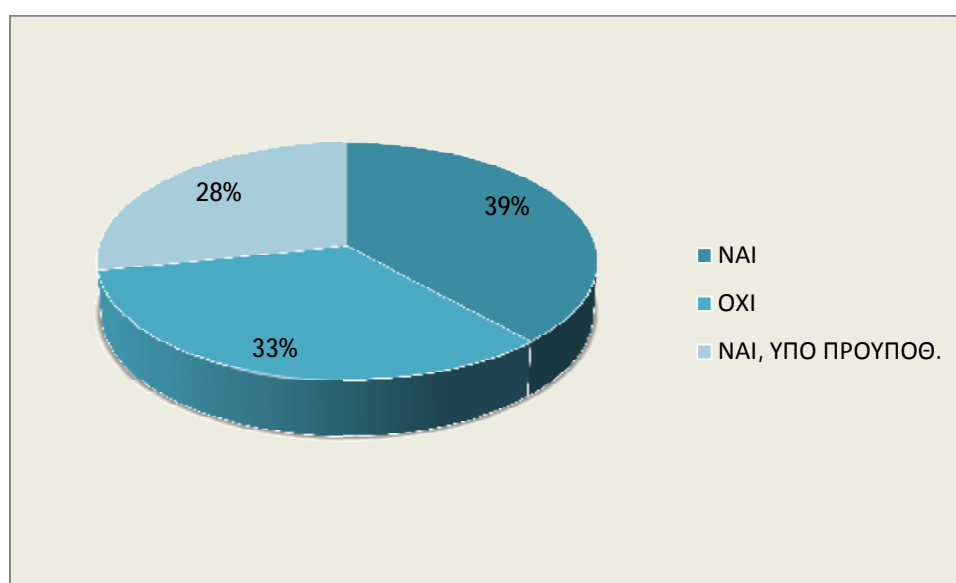
A. ΝΑΙ

B. ΟΧΙ

Γ. ΝΑΙ, ΥΠΟ ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

ΝΑΙ	23	39%
ΟΧΙ	20	33%
ΝΑΙ, ΥΠΟ ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ	17	28%

Το 39% μας είπε πως θα εργαζόταν αφιλοκερδώς, το 33% μας απάντησε αρνητικά, ενώ το 28% μας είπε πως θα εργαζόταν αλλά υπό προϋποθέσεις. Μία από αυτές τις προϋποθέσεις θα ήταν να είναι σίγουροι πως τα κέρδη μοιράζονται σε φιλανθρωπικούς σκοπούς.

ΕΡΩΤΗΣΗ 11 :

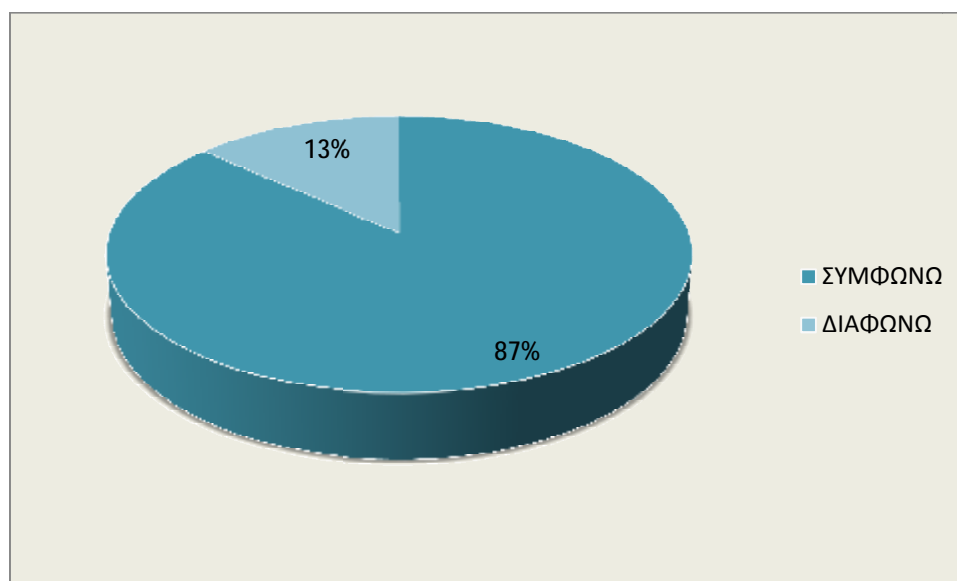
ΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΥΓΧΑΝΟΥΝ ΠΡΟΝΟΜΙΑΚΗΣ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ (ΠΧ ΧΑΜΗΛΟΤΕΡΗ ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗ). ΣΥΜΦΩΝΕΙΤΕ Η ΔΙΑΦΩΝΕΙΤΕ ΜΕ ΤΟ ΓΕΓΟΝΟΣ ΑΥΤΟ;

A. ΣΥΜΦΩΝΩ

B. ΔΙΑΦΩΝΩ

ΣΥΜΦΩΝΩ	52	87%
ΔΙΑΦΩΝΩ	8	13%

Το 87% είναι θετικοί στο γεγονός αυτό ενώ το 13% διαφωνούν με την ευνοϊκή μεταχείριση των κοινωνικών επιχειρήσεων.

ΕΡΩΤΗΣΗ 12:

ΠΟΙΑ ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΡΑΚΑΤΩ ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ ΦΡΕΝΑΡΟΥΝ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ (ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ);

Α. Η ΕΛΛΕΙΨΗ ΓΝΩΣΗΣ ΤΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ

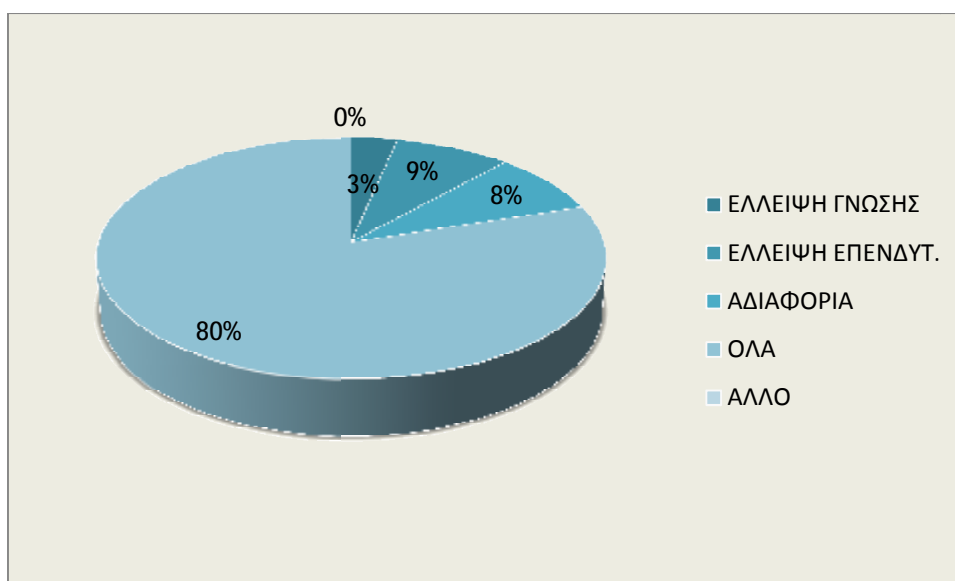
Β. ΕΛΛΕΙΨΗ ΕΠΕΝΔΥΤΩΝ/ ΔΑΝΕΙΟΔΟΤΗΣΗΣ

Γ. ΑΔΙΑΦΟΡΙΑ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΕΣ / ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ

Δ. ΟΛΑ ΤΑ ΠΑΡΑΠΑΝΩ

Ε. ΑΛΛΟ

ΕΛΛΕΙΨΗ ΓΝΩΣΗΣ	2	3%
ΕΛΛΕΙΨΗ ΕΠΕΝΔΥΤ.	5	8%
ΑΔΙΑΦΟΡΙΑ	5	9%
ΟΛΑ	48	80%
ΑΛΛΟ	0	0%

Το 80% των ερωτηθέντων θεωρεί πως όλα τα προαναφερόμενα φρενάρουν την ανάπτυξη των κοινωνικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα.

4.4 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Τα συμπεράσματα που εξάγονται από την μελέτη των απαντήσεων του ερωτηματολογίου κρίνονται θετικά για την διαχρονική εξέλιξη της κοινωνικής επιχειρηματικότητας.

Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων γνώριζε την έννοια της κοινωνική επιχειρηματικότητα ενώ σε ποσοστό 100% μας απάντησαν ότι θα στήριζαν τις ενέργειες μιας κοινωνικής επιχειρηματικότητας, σε βαθμό που ο καθένας από αυτούς θα μπορούσε.

Βέβαια σε σύγκρουση με το παραπάνω συμπέρασμα, έρχεται το γεγονός ότι ένας στους τρεις ερωτηθέντες δεν θα δούλευε αφιλοκερδώς σε μια κοινωνική επιχείρηση, γεγονός που λίγο δικαιολογείται λόγω της δύσκολης οικονομικής κατάσταση στην οποία όλοι βρισκόμαστε.

Δυστυχώς όμως σχεδόν όλοι είναι τόσο απογοητευμένοι από την οικονομική κρίση που τα τελευταία έτη διανύουμε, που δεν θεωρούν πως η κοινωνική επιχειρηματικότητα θα μπορούσε να αντιμετωπίσει την ανεργία αλλά και την οικονομική ανέχεια στην οποία καθημερινά όλο και περισσότεροι συμπολίτες μας μπαίνουν.

Πιστεύουν όμως πως η κοινωνική επιχειρηματικότητα εάν εξαπλωθεί σωστά μπορεί να συνεισφέρει στην αντιμετώπιση των αυξανόμενων κοινωνικών προβλημάτων. Θεωρούν πως μπορεί να καλύψει το κενό που υπάρχει δεδομένου ότι το κράτος δεν έχει την δυνατότητα να επιλύσει όλα τα κοινωνικά προβλήματα, ιδιαίτερα τώρα με την οικονομική κρίση.

Η ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας μπορεί να αποτελέσει κάποιου είδους λύση στις αδυναμίες του ελληνικού κράτους πρόνοιας και θεωρούν ότι η ανάπτυξη συνεργατικών μορφών αποτελεί την λύση για συστημικές αλλαγές. Αλλαγές οι οποίες κρίνονται περισσότερο από αναγκαίες την δεδομένη χρονική στιγμή.

Απαραίτητο κρίνουμε ότι πρέπει να πούμε πως εμείς ξεκινήσαμε την εργασία αυτή και την συγκεκριμένη έρευνα με την οικονομική κρίση να πλανάται στην ελληνική κοινότητα και την στιγμή που καταγράφουμε αυτά τα αποτελέσματα με λύπη μας διαπιστώνουμε την

κατακόρυφη άνοδο της κρίσης αυτής που καθημερινά γίνεται όλο και χειρότερη και πλήττει όλο και περισσότερες οικογένειες.

Και βέβαια η κατάσταση στην χώρα μας δεν είναι άσχημη μόνο λόγω της οικονομικής κρίσης αλλά και λόγω της αύξησης των προσφύγων που βρίσκονται και αυτή σε πολύ δυσμενή κατάσταση κάτι που καθιστά την κοινωνική επιχειρηματικότητα όλο και πιο απαραίτητη.

Ευτυχώς διαπιστώσαμε πως η λέξη που κυριαρχεί στο μυαλό όλων των ερωτηθέντων είναι «η αλληλεγγύη» και ελπίζουμε πως αυτό θα βοηθήσει στην άνθηση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και θα οδηγήσει στο να γίνει το νέο επιχειρησιακό μοντέλο και να μην αποτελεί απλά μια πρόσκαιρη τάση της εποχής που απλά ακολουθεί την νέα μόδα που θέλει παροδικά και πολύ επιφανειακά να βοηθάμε τον συνάνθρωπό μας είτε αυτός είναι Έλληνας είτε όχι. Θα πρέπει όλοι να έχουμε στο μυαλό μας το επιχειρείν αλλά από την μεριά του «προσφέρω» και όχι από την μεριά του «κερδίζω»...

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Στην παρούσα πτυχιακή εργασία ασχοληθήκαμε με την κοινωνική επιχειρηματικότητα.

Στα προηγούμενα κεφάλαια αναλύσαμε την έννοια της κοινωνικής επιχειρηματικότητας, είδαμε κατά πόσο αυτή ενισχύεται από δημόσιους φορείς και παρουσιάσαμε εταιρείες που προσφέρουν κοινωνική επιχειρηματικότητα.

Εμείς κατά την διάρκεια των σπουδών μας συναντήσαμε πληθώρα από διδασκόμενα μαθήματα και πληθώρα από συγγράμματα και άρθρα σχετικά με την επιχειρηματικότητα.

Όμως θεωρούμε πως η κοινωνική επιχειρηματικότητα είναι κάτι διαφορετικό και πρέπει να την προσεγγίσουμε από άλλη οπτική γωνία. Πρέπει το «επιχειρείν» να πλατιάσει λίγο και να εμπεριέχει μέσα και τις έννοιες «προσφέρω», «βοηθώ», «εργάζομαι αφιλοκερδώς».

Η δημιουργία και η λειτουργία των κοινωνικών επιχειρήσεων μπορεί να φέρει ευεργετικά αποτελέσματα στην επίλυση μεγάλων κοινωνικών προβλημάτων και σε κοινωνικές αντιθέσεις.

Όπως:

-Να δημιουργήσει θέσεις εργασίας και εισόδημα.

-Να παρέμβει στην αγορά:

-Προσφέροντας περισσότερες επιλογές στους καταναλωτές, με προϊόντα και υπηρεσίες ποιότητας.

-Να αυξήσει τις τιμές παραγωγού

-Να μειώσει τις τιμές λιανικής

-Να μειώσει την αστάθεια των τιμών που συχνά χαρακτηρίζει τη γεωργική παραγωγή, διασφαλίζοντας την επιζητούμενη σταθερότητα από τους αγρότες και παρέχοντας την δυνατότητα προγραμματισμού.

-Να επιτύχει τη συμφιλίωση της κοινωνίας και της οικονομίας ξεπερνώντας ή σπάζοντας την αντίθεση μεταξύ οικονομίας και κοινωνίας.

-Να συμβάλλει αποφασιστικά στην **ανάπτυξη της συμμετοχής και της κουλτούρας συνεργασίας** επιτρέποντας στους πολίτες να προωθήσουν την ικανοποίηση των κοινωνικών τους αναγκών με μορφές αλληλεγγύης και συνεργασίας. Με τη συμμετοχή μπορούν να προσδιοριστούν καλύτερα οι αναδυόμενες κοινωνικές ανάγκες και να εξευρεθούν οι κατάλληλες απαντήσεις και οι αρμόζουσες λύσεις.

-Να επηρεάσει τα **πρότυπα της ιδιωτικής κατανάλωσης** με στροφή σε προϊόντα και υπηρεσίες, υιοθετώντας κριτήρια εντοπιότητας, ποιότητας, υψηλής έντασης εργασίας συνεισφέρουν έτσι και στη δημιουργία κοινωνικού πλούτου.

-**Να προστατεύσει περιοχές** οι οποίες σήμερα οδηγούνται στην περιθωριοποίηση, αξιοποιώντας καλύτερη χρήση των τοπικών πόρων και δυνατοτήτων.

Η κοινωνική επιχειρηματικότητα ανήκει σε μια οικονομία φτιαγμένη από πολίτες και όχι καταναλωτές, για να καλύπτει τις ανάγκες τους, μέσω δίκαιου καταμερισμού των πόρων. Η αλληλεγγύη και η δημοκρατική συμμετοχή είναι βασικό συστατικό της. Είναι «φιλική» με το περιβάλλον, αναπτύσσεται κατά κύριο λόγο τοπικά και με αειφορικές τεχνικές, ενώ δε στοχεύει στη μεγέθυνση των οικονομικών μονάδων.

Κυρίως είναι η ανάγκη και η οικονομική κρίση, αλλά όχι μόνο. Είναι (εάν δεν είναι μόδα) και η μεταστροφή των νοοτροπιών και συμπεριφορών των καταναλωτών–χρηστών προς μια «υπευθυνοποίηση» (responsabilisation), υπό το βάρος και τα αδιέξοδα ενός αρπακτικού -μεγεθυνσιακού συστήματος (υπέρ παραγωγισμού, υπέρ καταναλωτισμού και κακοχρησίας)

Είναι η διεκδίκηση και η αναζήτηση ενός άλλου τρόπου παραγωγής και κατανάλωσης και, τελικά, ενός άλλου τρόπου ζωής.

Βέβαια υπάρχει μεγάλη απόσταση από το να συστήσουν όλα αυτά τα πειραματικά σχήματα ένα νέο (πολιτικό) πρόσταγμα. Αξίζει να σημειωθεί ότι στην κρίση που διανύουμε οι

συνεταιριστικές ή εναλλακτικές- ηθικές τράπεζες ήταν οι μόνες που βγήκαν αλώβητες από αυτήν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΚΥΡΙΑΚΙΔΟΥ Ο., 2014, «ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ», ΕΚΔΟΣΕΙΣ ROSILI, ΑΘΗΝΑ

BROOKS ARTHUR C., 2010, «ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ: ΜΙΑ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ», 1^Η ΕΚΔΟΣΗ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΛΛΗΝ ΑΘΗΝΑ

CHELL, E. (2007). SOCIAL ENTERPRISE AND ENTREPRENEURSHIP: TOWARDS A CONVERGENT THEORY OF THE ENTREPRENEURIAL PROCESS, *INTERNATIONAL SMALL BUSINESS JOURNAL*,

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

www.komep.gr/2011...5/gia-tis-ekselikseis-sthn-koinonikh-oikonomia

www.diotima.org.gr/.../4.-ΕΡΓΑΛΕΙΟ-ΣΥΥ-ΓΙΑ-ΚΟΙΝ-ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑ...

www.europedia.moussis.eu/books/Book_2/3/6/03/?lang=gr&all=1...

www.kdvm.gr/Media/Default/Pdf%20enotites/1.2.pdf

www.webapi.eesc.europa.eu/.../ces

www.capitalinvest.gr/info.php?product_id=353

